

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Celostátní sjezdy JČSMF a JSMF [Dokončení]

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 27 (1982), No. 4, 196--218

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139799>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1982

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Celostátní sjezdy JČSMF a JSMF

2. část *)

Zpráva o sjezdu JČSMF

V příjemném prostředí nejkrásnějšího karlovarského sálu v Grandhotelu Moskva se ve dnech 12.—14. října 1981 konaly celostátní sjezdy Jednoty československých matematiků a fyziků, vědecké společnosti při ČSAV, a Jednoty slovenských matematiků a fyziků, vědecké společnosti při SAV.

Delegáti obou Jednot se sešli jednak na společných zasedáních, aby projednali společné úkoly obou Jednot, zvolili předsedu JČSMF, schválili programy činnosti na další období a udělení sjezdových vyznamenání nejzasloužilejším členům obou Jednot, a jednak na samostatných zasedáních, aby projednali zprávy o činnosti za uplynulé období, hospodářské zprávy a zprávy revizních komisí, programy činnosti Jednot na další období, aby udělili absolutorium odstupujícím ústředním výborům a zvolili nové ústřední orgány.

Sjezdy se konaly pod hesly: „120 let JČSMF — 120 let práce pro pokrok“, „Za efektivní pomoc matematiky a fyziky výstavbě rozvinuté socialistické společnosti“, „Rozvojem matematiky a fyziky za splnění závěrů XVI. sjezdu KSČ“, jimiž se obě Jednoty přihlásily jak k plnění závěrů XVI. sjezdu KSČ, tak k pokrokové tradici JČSMF, která oslaví v r. 1982 stodvacáté výročí svého vzniku.

V předvečer celostátních sjezdů 11. 10. 1981 se sešly na svých závěrečných schůzích Ústřední výbory obou Jednot, které projednaly zajištění průběhu sjezdů, schválily konečné návrhy předsjezdových komisí a další aktuální otázky.

Celostátní sjezdy JČSMF a JSMF byly slavnostně zahájeny 12. 10. 1981 společným zasedáním delegátů obou Jednot za přítomnosti čestných hostů, kteří zasedli v čestném předsednictvu sjezdů: člena presidia ČSAV akademika JINDŘICHA BAČKOVSKÉHO, předsedy vědeckého kolegia matematiky ČSAV akademika JOSEFA NOVÁKA, předsedy vědeckého kolegia fyziky ČSAV člena korespondenta ČSAV MIROSLAVA TRLIFAJE, představitele MŠ ČSR prof. ing. ALOISE HONA, CSc., představitelky MŠ SSR RNDr. JÚLIE LUKÁTSOVÉ, předsedy Komise pro organizaci vědeckých společností ČSAV člena korespondenta ČSAV LADISLAVA ŠTOURAČE, tajemníka pro ideologickou práci západočeského krajského výboru KSČ v Plzni s. INOCENCE ŠARMANA, rektora ČVUT v Praze, člena korespondenta ČSAV JIŘÍHO KLÍMY, rektora VŠSE v Plzni, člena korespondenta ČSAV STANISLAVA KUBÍKA, prorektora VŠDS v Žilině, prof. RNDr. JOZEFA MORAVČÍKA, CSc., děkana MFF Karlovy univerzity v Praze, člena korespondenta ČSAV KARLA VACKA, děkana MFF Komenského univerzity v Bratislavě, člena korespondenta ČSAV a SAV MICHALA GREGUŠE, děkana PF Karlovy univerzity v Praze prof. ing. FRANTIŠKA FABIÁNA, CSc., a ředitele SNTL v Praze ing. JINDŘICHA SUCHARDY. V čestném předsednictvu zasedli dále: prof. RNDr. VÁCLAV MEDEK, CSc., člen korespondent ČSAV a SAV JÚLIUS KREMPASKÝ, člen korespondent ČSAV Jiří KRACÍK, prof. RNDr. IVAN ÚLEHLA, DrSc., a předseda pobočky JČSMF v Plzni prof. RNDr. Jiří KLÁTIL, CSc.

Na úvod zahájení celostátních sjezdů zazpíval Karlovarský dívčí sbor — soubor střední pedagogické školy v Karlových Varech, laureát domácích i zahraničních pěveckých soutěží, řízený zakladatelem Sboru prof. JIŘÍM ŠTRUNCEM. Za vysoce umělecký přednes národních písní sklídil zasloužený potlesk všech přítomných.

Jednání slavnostního zasedání zahájil předseda JČSMF MIROSLAV ROZSÍVAL a přivítal delegáty JČSMF a JSMF a hosty. Zvláště upřímně uvítal čestné hosty sjezdů a přečetl pozdravný dopis předsedy ČSAV akademika BOHUMILA KVASILA, který v něm vyzdvihl dobré výsledky činnosti obou Jednot, poukázal na nejzávažnější úkoly vyplývající ze závěrů XVI. sjezdu KSČ pro další činnost obou Jednot a popřál sjezdovému jednání i činnosti Jednot v dalším období plný zdar. Na to přečetl

*) První část materiálu ze sjezdů byla otištěna v minulém čísle.

předsedající omluvné dopisy ministra ČSSR pro technický a investiční rozvoj LADISLAVA ŠUPKY, předsedy SAV akademika VLADIMÍRA HAJKA a rektora VŠDS v Žilině člena korespondenta ČSAV JAROSLAVA JEŘÁBKA. Dopis akademika B. KVASILA je otištěn ve 3. čísle PMFA.

Po schválení programu, který dostali všichni účastníci sjezdu, přečetli předsedající jména členů JČSMF, kteří zemřeli v období od minulého sjezdu, a přítomní uctili jejich památku povstáním a minutou ticha.

Sjezd schválil jednací řád a zvolil:

Mandátovou komisi: doc. dr. O. JAROCH, CSc. (předseda), dr. KAREL ZÁVĚTA, CSc., dr. ELEONORA ADLEROVÁ

Volební komisi: prof. dr. MIROSLAV LAITICH, CSc. (předseda), dr. ZDENĚK ŠIGUT, CSc., doc. dr. BRĚTISLAV NOVÁK, CSc., dr. JAROSLAV ŠEDIVÝ, CSc., dr. MÁRIA RAKOVSKÁ, doc. dr. JOZEF JANOVÍČ, CSc.

Komisi programovou a pro usnesení: prof. dr. IVAN ŪLEHLA, DrSc. (předseda), dr. FRANTIŠEK BĚLOUN, doc. dr. VÁCLAV DUPAČ, CSc., doc. FRANTIŠEK DUŠEK, dr. RŪŽENA KOLÁŘOVÁ, CSc., dr. OLDŘICH LEPIL, CSc., člen korespondent ČSAV KAREL VACEK, dr. JAN KACZÉR, DrSc., doc. dr. DANIEL KLUVANEC, CSc., dr. ONDREJ ŠEDIVÝ, CSc.

Komisi pro vyznamenání: akademik JOSEF NOVÁK (předseda), člen korespondent ČSAV JAROSLAV KURZWEIL, dr. KAREL BARTUŠKA, dr. JAROMÍR MALÁČ, doc. dr. JŪLIA ŽILINKOVÁ, CSc.

Nato následovaly projevy čestných hostů akademika J. BAČKOVSKÉHO, prof. ing. A. HONA, CSc., a člena korespondenta ČSAV L. ŠTOURAČE. Projevy jsou otištěny ve 3. čísle PMFA.

Po projevech hostů přednesl předsedající návrh na pracovní předsednictvo sjezdu ve složení: I. ŪLEHLA, K. VACEK V. MEDEK, M. JELÍNEK, M. LAITICH, J. JARNÍK, J. BUREŠ, J. KRACÍK, J. NOVÁK, J. HOLENDÁ, M. ROZSÍVAL. Návrh byl jednomyslně schválen.

V další části společného zasedání, které řídil předseda JSMF prof. RNDr. V. MEDEK, CSc., vystoupil I. ŪLEHLA s tímto závažným projevem k problémům obou Jednot.

Všichni jste obdrželi poměrně podrobné a přehledné sjezdové materiály. Přesto bych se rád dotkl z počátku několika slovy historie našich obou Jednot, neboť není pro nás nevýznamnou skutečností, že za několik měsíců bude mít Jednota 120. výročí svého trvání. Byla založena na jaře roku 1862 původně jako Spolek posluchačů matematiky, ale již před více než 110 lety se stala Jednotou českých matematiků. V celé poslední třetině minulého století svou činností mezi vysokoškolskými profesory, asistenty a studenty a mezi středoškolskými učiteli matematiky a fyziky i studenty těchto škol sehrála významnou pokrokovou roli. Poměrně záhy se její aktivity zúčastnili i fyzikové a to bylo důvodem k tomu, aby ještě za Rakousko-Uherska před 70 lety změnila odpovídajícím způsobem svůj název na Jednotu českých matematiků a fyziků.

Jednota v celém období až do roku 1918 napomáhala zvyšování odborné a pedagogické úrovně na českých vysokých a středních školách, přispívala k růstu české vzdělanosti a posilovala tím národní uvědomění. Nesporně se tedy i ona podílela na vytváření předpokladů pro ustavení samostatného Československa.

Po roce 1918 získala Jednota vlastní nakladatelství a tak mohla ještě výrazněji pomáhat při vydávání vysokoškolských a středoškolských učebnic a učebních pomůcek matematiky a fyziky, rozšířit vydávání odborných fyzikálních a matematických časopisů a monografií. Před 60 lety se stala Jednotou československých matematiků a fyziků. Svou činností v předválečném údobí bezesporu podporovala zvyšování vědecké úrovně a pedagogické efektivity ve fyzice i matematice a v oborech jim příbuzných. Není proto vůbec divné, že po okupaci Československa v r. 1938 a 1939 byla činnost Jednoty jako progresivního českého národního činitele německými orgány systematicky omezována. Předseda Jednoty, vedoucí osobnost teoretické fyziky v předválečném Československu prof. dr. František Závíška byl dokonce v roce 1944 zatčen a — jak je dobře známo — nedožil se osvobození. Mnozí další členové Jednoty sdíleli podobný osud.

V poválečném období pokračovala Jednota ve své prospěšné činnosti, začala v podstatně větší míře

než dříve pořádat odborné matematické a fyzikální semináře, symposia a konference v celostátním národním anebo mezinárodním měřítku. Po vytvoření ČSAV se Jednota stala v roce 1955 vědeckou společností přičleněnou k Akademii věd, která převzala některé její funkce. Jednotě však zůstává zachována její základní funkce — sdružovat na dobrovolném základě české a slovenské matematiky a fyziky a s pomocí tohoto kolektivu podporovat rozvoj vědeckého života a zdokonalování pedagogické působnosti v matematice a fyzice.

V historii Jednoty nelze opomenout ještě jeden významný moment. V roce 1969 se po přijetí ideje federálního uspořádání našeho státu ustavuje na sjezdu Jednota slovenských matematiků a fyziků, která se od té doby zdárně rozvíjí.

V současné době mají obě sesterské a úzce spolupracující Jednoty dohromady téměř 6 000 členů a představují tedy největší československé sdružení odborníků, učitelů a studentů působících v oblasti matematických a fyzikálních oborů a oborů jim úzce příbuzných.

Historická tradice Jednoty na jedné straně a na druhé straně její široká členská základna reprezentují dva důležité vnitřní předpoklady pro její další — a doufejme — dobrou práci. Ta se zřejmě může opírat o bohaté zkušenosti plynoucí z působnosti předchozích generací našich matematiků a fyziků a může vycházet z dobrovolné a obětavé aktivity svých členů při zvládnání nejrůznějších otázek, jejichž řešení je všeobecně prospěšné.

I z tohoto velmi stručného a tedy neúplného přehledu historie Jednoty je zřejmé, že působnost Jednoty byla převážně směřována ven, mimo ni, a to k záležitostem matematiky a fyziky, pokládaným za důležité. Jednota mohla a může tak působit proto, že sdružuje pracovníky různých institucí, vědeckých a výzkumných ústavů základního a aplikovaného výzkumu, ústavů ČSAV a resortů, dále pracovníky vysokých škol různého typu a středních škol různých druhů. Tím vytváří jednak dobré předpoklady k vykreslení objektivního obrazu o povaze zkoumaného problému, jednak dobré předpoklady k poskytnutí optimálně vyváženého návrhu na způsob řešení tohoto problému. Tento prvek v povaze Jednoty a její činnosti byl rozeznán poměrně brzo, což vedlo např. k tomu, že obě ministerstva školství a i další orgány státní správy a různé jiné instituce a organizace se obracely k Jednotě se žádostmi o vyjádření jejího stanoviska k těm či oněm otázkám týkajícím se matematiky a fyziky. Ale nejen to bylo přímým důsledkem užitečné a dobré činnosti Jednoty. Ta ve spolupráci s ministerstvy školství a dalšími ministerstvy a institucemi pořádá a zajišťuje takové akce jako jsou matematické a fyzikální olympiády, televizní kurs „Matematika převážně vážně“ a celostátní fyzikální nebo matematické konference, které se staly důležitou součástí vědeckého života v naší zemi.

Jednota ve své činnosti nevychází a nemůže vycházet jen ze svých vlastních vnitřních zdrojů a také neomezuje svoji působnost jen na úzce specializovanou oblast — např. jen na posuzování nových učebnic apod. Aby mohla být skutečně dobrým a objektivním pomocníkem, aby uměla správně zasadit svá předsevzetí a své podněty do kontextu s celkovým děním v naší zemi, snaží se citlivě reagovat na základní myšlenky plánu výstavby rozvinutého socialismu.

Velmi pozorně sleduje všechna zasedání ústředního výboru KSČ a z nich zejména ta, která se zabývají problematikou vědeckotechnické revoluce, sejetím vědy s praxí, otázkami vzdělávání a výchovy i ideologickými problémy. Zasedání XVI. sjezdu KSČ znovu před námi vyzdvihlo důležité prvky a myšlenky, které jsou již v návrhu programu budoucí činnosti Jednoty zachyceny. Zrovna tak Jednota čerpá mnohé cenné podněty z jednání sjezdů sovětských komunistů, a tedy v poslední době i z jednání XXVI. sjezdu KSSS.

I když jsou materiály ze zasedání XVI. sjezdu KSČ dobře známy, přece bych rád podtrhl skutečnost, že v referátu generálního tajemníka strany a prezidenta republiky s. G. Husáka je věnována velká pozornost úloze a významu inteligence v naší společnosti, prvořadému významu školy při výchově nové generace a důležitému místu, které u nás zaujímá věda. Dovolte mi, abych vyňal ze zprávy pronesené na XVI. sjezdu naší strany z pasáže týkající se uvedených otázek několik myšlenek, které mají hluboký význam pro činnost obou našich Jednot. Předně se tu hovoří o tom, že je třeba vést mladého člověka ke skromnosti, k úctě k práci, k tomu, aby chápal, že nemůže přicházet jen s požadavky, ale že musí sám přispívat ke společnému dílu. To je nezbytná součást jeho výchovy. Dobře víme, že uvědomělý vztah k povinnostem se nedosahuje nařízením. Lze ho dosáhnout jen trpělivou a soustavnou výchovou, v níž hraje důležitou úlohu nejen to, co mladým lidem říkáme, ale především to, jak sami jednáme a vystupujeme. Za tímto

postojem vysloveným ve zprávě sice stojí každý z našich učitelů a profesorů, ale jeho důsledná realizace nejen ve škole, ale i mimo ni představuje jeden z vážných problémů společných oběma Jednotám.

Ve stejném smyslu k nám hovoří ta část zprávy, která se týká úlohy školského vzdělávání a výchovy, jež se charakterizuje takto: „Soudobá socialistická škola musí dát dětem a mladým lidem dobrý základ všeobecného a odborného vzdělání a probouzet v nich touhu po vědě. Musí systematicky a účinně formovat ideově politický, morální a odborný profil žáků a studentů, pěstovat v nich úctu k hodnotám vytvářeným po celé generace, lásku k vlasti a internacionální citění.“

I v tomto případě plně souhlasíme s tím, co bylo řečeno, a jsme si jasně vědomi toho, že realizace vyslovených idejí ve výuce matematiky a fyziky představuje celou řadu otázek, které jsou postaveny před obě Jednoty a kterými se budeme aktivně zabývat.

Je zcela samozřejmé, že při této činnosti budou obě Jednoty tak jako dosud účinně napomáhat zavádění nového systému vzdělávání a výchovy v matematických a fyzikálních oborech na školách všech stupňů a druhů. Pedagogické a vědecké sekce a také pobočky Jednoty budou pečlivě sledovat účinnost nového systému a budou podávat konkrétní návrhy na jeho zdokonalení tam, kde to budou považovat za správné a účelné.

Na pedagogicko-výchovném úseku před námi stojí a bude stát více úkolů, z nichž bych se nyní zmínil o dvou. Ve všech zemích, kde byl přijat nový postup ve výuce matematiky — od základních škol počínaje — se v posledních letech množí kritické hlasy na adresu tohoto nového přístupu. Je to pochopitelné. Starý způsob výuky matematice se formoval nejen po desetiletí, ale po celá staletí a tak přes všechny moderní poznatky didaktiky a pedagogiky zůstaly některé aspekty výchovné a pedagogické při zavádění zcela nového pojetí výuky matematice opomenuty. Tyto nedostatky jsou právem kritizovány, kritika se však obrací i k mnohem hlubším otázkám a nutí průkopníky nového směru k podstatnějším zásahům do celkové koncepce. Obě Jednoty tu mají před sebou nelehkou úlohu, velmi pečlivě posuzovat a vážít kritické připomínky tohoto druhu a usilovat o to, aby se výuka v novém pojetí systematicky postupně zdokonalovala a zlepšovala.

Poněkud jiné, ale také velmi vážné jsou změny, které patrně nastanou v budoucnosti ve výuce fyzikálních oborů. Fyzika stále pronikavěji zasahuje do struktury všech přírodovědných oborů. Velmi markantně se to již dnes projevuje v chemii, která stavi přímo na kvantové teorii; není asi příliš vzdálená doba, kdy i biologie bude nucena vycházet ve svých myšlenkách více z fyzikálních základů než dosud. To je jeden z důvodů, proč vznikají po celém světě návrhy na integraci přírodovědného vzdělání na základních a středních školách. I tu jde o koncepci zcela nového typu, kterou by již měly jak naše pedagogické, tak vědecké sekce a obě Jednoty začít posuzovat.

V materiálech XVI. sjezdu je věnována také velká pozornost úloze naší vědy. Ve zprávě se explicitně konstatuje, že věda má v životě naší společnosti významná místa. Výsledky, kterých dosahují přírodovědné, technické a společenské vědy, jsou v ni kladně oceňovány. Zdůrazňují se v ni výrazné úspěchy, které přinesla mezinárodní spolupráce ve vědě, zejména spolupráce se sovětskými vědci. V této souvislosti se připomíná mimo jiné kosmický a jaderný výzkum a výzkum v molekulární genetice. Zpráva však upozorňuje na to, že přes nesporné pozitivní přínosy neodpovídá tempo rozvoje a využívání vědy potřebám a možnostem, které máme. I tu můžeme říci, že zpráva tím vystihuje skutečný stav také v naší matematice a fyzice a že problematika ve vědě, v její činnosti a organizaci, o níž zpráva dále podrobně hovoří, je onou problematikou, kterou se rovněž obě Jednoty mohou v dalším období seriózně zabývat.

Velmi podobné podněty a mnoho dalších nalezneme i v materiálech ze zasedání XXVI. sjezdu KSSS. Je v nich podobně jako i v materiálech ze XVI. sjezdu vyzdvížena ještě jedna velmi vážná otázka týkající se i vědeckých pracovníků ve fyzice a v matematice. Je to otázka přenosu vědeckých poznatků do praxe. Z vlastní zkušenosti víme, že doba od základního objevu až do jeho praktického využití může trvat několik let ba dokonce i několik desítek let. Není snad třeba zdůrazňovat ohromný ekonomický význam, který může mít zkrácení doby přenosu. V tomto směru mohou obě Jednoty sehrát velmi pozitivní úlohu. Mají k tomu dobré možnosti, sdružují pracovníky různých výzkumných ústavů, jejich kolektivními členy jsou průmyslové laboratoře a vývojová oddělení průmyslových závodů apod. Jednoty mohou působit jako rychlý a pohotový informátor i jako katalyzátor přenosu objevu z půdy vědy až na půdu výroby.

Zabývali jsme se dosud, i když velmi obecnou formou některými otázkami činnosti obou Jednot, otázkami takového druhu, které každý z našich členů považuje — alespoň v jejich obecnosti — za

nutnou součástí činnosti Jednoty. Dnes si však dobře uvědomujeme, že nejen škola, ale ani věda a výzkum nestojí stranou všeobecného dění u nás a ve světě. Daleko citlivěji než dříve reagují v celém světě pedagogové, odborníci a vědci na problémy celé lidské společnosti. V současné době jsou značně znepokojeni zhoršenou mezinárodní situací, snahami vládnoucích kruhů Spojených států amerických a některých jejich spojenců podstatně rozšířit zbrojní program, vyrábět nové jaderné a raketové zbraně, budovat nové základny pro rakety vybavené jadernými hlavicemi. Chápeme, že politika a program tohoto druhu zvyšuje pravděpodobnost vzniku nové světové války, která by znamenala nebyvalou katastrofou, která by mohla zničit nejen lidskou civilizaci a kulturu, ale dokonce i znemožnit existenci jakýchkoliv forem života na této planetě.

Členové Jednoty vyslovili na svých předchozích sjezdech i při jiných příležitostech zcela jasně svůj postoj k této záležitosti, vyjádřili svůj souhlas s cíli mírového hnutí a svou snahu napomáhat mírovému úsilí Sovětského svazu a všech našich přátel. Domnívám se, že i na tomto sjezdu bychom měli vyslovit vhodnou formou svůj rozhodný odpor proti politice vedoucí ke konfrontaci a připojit se ke všem těm hlasům pokrokových vědců a učitelů, pro něž člověk znamená mnohem více, než jen terč jaderné zbraně.

Na závěr svého vystoupení bych se rád dotkl ještě jednoho ze společných a podle mého mínění i velmi důležitých problémů, které mají obě Jednoty před sebou. Je to otázka spolupráce obou Jednot. Je nutné předem konstatovat, že dosud probíhá naše spolupráce úspěšně, naši fyzikové i matematikové, členové té či oně Jednoty se setkávají na společných odborných zasedáních pořádaných sekcemi nebo odbornými skupinami, na seminářích, sympoziích a konferencích a při zasedání ústředních orgánů Jednoty. Přesto se domnívám, že interakci mezi oběma Jednotami je rozumné a účelné ještě zesílit a jednotlivé akce vzájemně intenzivně koordinovat, vyměňovat si důkladněji zkušenosti z řešení problémů pedagogických i vědeckých. Soudím, že při rozboru a zkoumání dané, byť specifické otázky je vhodné uvážit možnost zvát k této činnosti i členy sesterské Jednoty. Živá výměna zkušeností a informací, myšlenek a nápadů je velmi pozitivním faktorem, přispívá k ucelenějšímu a objektivnějšímu poznání faktů, k efektivnějším způsobům řešení všech těch otázek, které máme před sebou. Věřím, že členové obou Jednot jsou nakloněni této myšlence, která je nesporně i pro samu Jednotu a další rozvoj její činnosti užitečná.

Po projevu I. Úřehly následovala diskuse, v níž vystoupili: L. PÁTÝ (historie JČSMF — příklad a závazek pro další činnost, potřeba širšího uznání a větší podpory JČSMF a JSMF centrálními orgány a institucemi), P. BRUNOVSKÝ (potřeba péče Jednot i o uplatnění talentů v matematice a fyzice), M. ČERNOHORSKÝ (ideová činnost Jednot a potřeba jejího dalšího rozvíjení), J. JANOVÍČ (upozornění na naléhavost zajištění podmínek pro dostatečnou výuku fyziky na středních odborných školách), L. ZACHOVAL (upozornění na důležitou příčinu neúspěchů ve výuce i popularizaci u mládeže — nedostatečné respektování způsobu vnímání a stavu znalostí mladých lidí), M. GAVALEC (úspěchy organizování korespondenčního matematického semináře košickou pobočkou JSMF), J. KRACÍK (potřeba věnovat větší pozornost výuce fyziky na vysokých školách technických všech směrů), J. NOVÁK (spolupráce Jednot s čs. televizí při vysílání cyklu „Matematika převážně vážně“, její perspektivy a činnost televizní komise JČSMF).

Diskusi uzavřel předsedající V. MEDEK a udělil slovo odstupujícímu předsedovi JČSMF M. ROZSÍVALOVI. M. ROZSÍVAL konstatoval, že JČSMF a JSMF zaznamenaly v uplynulém období řadu úspěchů ve své činnosti. Dokládá to sjezdový sborník i hodnocení z úst čestných hostů a oficiálních činitelů, především slova předsedy ČSAV akademika B. KVASILA. Kladné hodnocení činnosti Jednot je však i závazkem do budoucna. Základem další činnosti musí být závěry XVI. sjezdu KČS a XXVI. Sjezdu KSSS i podpora mírového úsilí SSSR. Mají-li Jednoty dosáhnout dalších úspěchů, je třeba, aby všichni funkcionáři i členové iniciativně a obětavě pomáhali plnit úkoly, které před Jednotami stojí. V závěru poděkoval M. ROZSÍVAL za pomoc a spolupráci Jednotě slovenských matematiků a fyziků, ČSAV, ministerstvu školství ČSR, vedení MÚ ČSAV, MFF UK v Praze, pracovníkům vysokých škol a ústavů ČSAV a v neposlední řadě pracovníkům sekretariátu. Novému předsedovi JČSMF pak popřál mnoho úspěchů v jeho práci.

Po projevu V. MEDEK poděkoval M. ROZSÍVALOVI za jeho práci, které si Jednota váží, a popřál mu vše nejlepší do dalších let.

Posledním bodem programu společného zasedání delegátů obou Jednot byla volba nového předsedy JČSMF. Nejprve konstatoval předseda mandátové komise O. JAROCH, že na zasedání je při-

tomno 61 delegátů z JČSMF a 55 delegátů z JSMF, celkem tedy 116 delegátů s hlasem rozhodujícím. Dále je přítomno 58 delegátů z JČSMF a 55 delegátů z JSMF, tedy 113 delegátů s hlasem poradním. Sjezd je tedy usnášení schopný. Řízení volby se ujal předseda volební komise M. LAITICH. Informoval přítomné, že odstupující ÚV JČSMF navrhl jako jediného kandidáta do funkce předsedy prof. dr. IVANA ÚLEHLU, DrSc., a podal charakteristiku jeho odborné práce i činnosti v JČSMF. Upozornil na volební řád, podle kterého je volba tajná a kandidát bude zvolen, obdrží-li nadpoloviční většinu hlasů. Po vyhlášení organizačních pokynů a vyzvání, aby se J. JANVIČ a B. NOVÁK ujali funkcí skrutátorů, byla provedena volba.

Po provedené volbě bylo jednání přerušeno a zároveň oznámeno, že výsledek voleb bude vyhlášen na odpoledním společném zasedání, které bude uzavřeno přednáškou člena korespondenta ČSAV a SAV JÚLIA KREMPASKÉHO *Vznik nových kvalit očami fyzika*.

Odpolední společné zasedání zahájil a řídil V. MEDEK, který udělil nejprve slovo předsedovi volební komise M. LAITICHOVI. M. LAITICH oznámil výsledek voleb: bylo odevzdáno 115 platných hlasů, z toho 110 pro kandidáta a 5 proti, 1 z delegátů neodevzdal hlasovací lístek. Podle volebního řádu byl tedy novým předsedou JČSMF zvolen prof. dr. IVAN ÚLEHLA, DrSc., jemuž prof. LAITICH blahopřál. K blahopřání a přání úspěchů se připojil i V. MEDEK a celé shromáždění.

Pak následovala přednáška J. KREMPASKÉHO, kterou přítomní vyslechli s velkou pozorností a odměnili zaslouženým potleskem. Přednáška je v podstatném výtahu uveřejněna v tomto čísle PMFA.

Společné zasedání 1. dne sjezdů uzavřel pak V. MEDEK poděkováním přednášejícímu a pozváním všech delegátů a hostů na samostatná jednání sjezdů JČSMF a JSMF a na večerní besedu věnovanou spolupráci Jednot s ministerstvy školství ČSR a SSR.

Po přestávce byla zahájena samostatná jednání sjezdů obou Jednot. Sjezd JČSMF zasedl ve Velkém sále a sjezd JSMF v sále Florentina grandhotelu Moskva.

Řízení jednání sjezdu JČSMF se ujal nově zvolený předseda JČSMF I. ÚLEHLA, který přivítal přítomné a předložil ke schválení návrh programu zasedání. Program byl jednomyslně schválen.

Jménem odstupujícího ÚV JČSMF přednesl pak J. KRACÍK návrh na pracovní předsednictvo Sjezdu JČSMF ve složení: I. ÚLEHLA, J. NOVÁK, M. LAITICH, M. JELÍNEK, K. VACEK, J. BUREŠ, J. JARNÍK a M. ROZSÍVAL. Návrh byl jednomyslně přijat. Dále přednesl J. KRACÍK návrh odstupujícího ÚV JČSMF na složení:

Mandátové komise: O. JAROCH (předseda), K. ZÁVĚTA.

Volební komise: M. LAITICH (předseda), Z. ŠIGUT, B. NOVÁK, J. ŠEDIVÝ.

Komise programové a pro usnesení: R. KOLÁŘOVÁ (předsedkyně), O. LEPIL, I. ÚLEHLA, FR. BĚLOUN, V. DUPAČ, K. VACEK a J. KACZÉR.

Komise pro významování: J. NOVÁK (předseda), J. KURZWEIL, K. BARTUŠKA, J. MALÁČ.

Rovněž tyto komise byly jednomyslně zvoleny.

Pak odstupující předseda JČSMF M. ROZSÍVAL přednesl stručnou zprávu o činnosti JČSMF za uplynulé období. Protože podrobná zpráva je obsažena ve Sjezdovém sborníku, který obdrželi všichni delegáti i hosté, omezil se na zdůraznění úspěchů a některých otevřených problémů. JČSMF se úspěšně podílela na zajišťování dalšího rozvoje vědecké práce v matematice a fyzice řadou konferencí, seminářů a přednášek, na nichž měly největší podíl výbory vědeckých a pedagogických sekcí i jejich odborné skupiny a obě vědecká oddělení pražské pobočky. Celospolečensky významný vliv měly zejména oslavy 100. výročí narození Alberta Einsteina, Bernarda Bolzana a nedávná 7. pracovní konference čs. fyziků v Praze, která vedle vědecké problematiky zdůraznila úkoly v oblasti uplatňování vědeckých výsledků v praxi.

Neméně významná a oceňovaná byla spolupráce JČSMF s MŠ ČSR, s výzkumnými ústavy pedagogickými a s některými školskými správami v oblasti realizace nové čs. výchovně vzdělávací soustavy.

Velmi záslužné bylo úspěšné rozvinutí sítě důvěrníků JČSMF na středních školách, jejichž význam pro další rozvoj činnosti JČSMF a její konkrétní působení stále poroste.

Zasloužené ocenění zasluhuje práce JČSMF ve spolupráci s JSMF na školské matematické a fyzikální terminologii, která vedla k vypracování školské terminologie obou oborů a k jejímu vydání jako normy doporučené MŠ pro výuku a učebnice.

Významná byla v posledním období i ediční činnost JČSMF v rámci malého vydavatelského oprávnění. Přestěhování tiskového střediska a jeho začlenění do tiskárny Prometheus a zvláště pak přijetí dlouholetého ředitele této tiskárny KARLA WICKA do sekretariátu JČSMF a jeho pověření tiskovými záležitostmi znamenají novou kvalitu v rozvíjení ediční činnosti JČSMF. Nepopíratelnou zásluhu o úspěšnou, plánovitou a hospodářsky vyrovnanou činnost na tomto úseku má především M. JELÍNEK a v ediční oblasti L. ZACHOVAL.

K úspěchům činnosti JČSMF patří také uskutečňování zahraničních styků se sesterskými společnostmi socialistických zemí a s Evropskou fyzikální společností a v poslední době také s Bernoulliovou matematickou společností, o něž se velmi zasloužil A. KUFNER a zesnulý J. ŽIKA.

Otevřené zůstaly otázky propagace a popularizace matematiky a fyziky v široké veřejnosti, a to i přes nesporný úspěch televizního kursu „Matematika převážně vážně“ realizovaný oběma Jednotami. Rezervy jsou stále v činnosti poboček, i když některé z nich významně přispěly k úspěchům činnosti JČSMF.

Na začátku, i když úspěšném, je otázka zkvalitňování obsahu Rozhledů matematicko-fyzikálních, úspěšně byla také zahájena soustavná činnost v ideologické oblasti.

Nepodařilo se zcela splnit úkol zajištění růstu členské základny zejména z řad mladých vědeckých i pedagogických pracovníků a z řad studentů a mládeže, jimž také dlužíme možnosti vyžití, a jejich zapojení do činnosti JČSMF.

Nedokončeny zůstaly také práce na nových stanovách; je však reálná naděje na jejich dokončení v blízké době.

Uznání a ocenění činnosti, které jsme slyšeli od čestných hostů sjezdu, nás všechny zavazují, aby dosavadní nedostatky byly brzy překonány a aby rozvoj činnosti JČSMF dále pokračoval ku prospěchu celé naší socialistické společnosti.

V závěru vyzval M. ROZSÍVAL delegáty, aby v diskusi kriticky posoudili nedostatky v činnosti řídicích orgánů a svými náměty přispěli k zajištění rozvoje činnosti JČSMF v dalším období.

Poté ústřední hospodář J. JARNÍK přednesl stručnou hospodářskou zprávu s ohledem na to, že podrobnou zprávu obdrželi delegáti v materiálech sjezdu. Připomněl revizi provedenou resortní kontrolou a informoval o opatřeních, jimiž byly napraveny zjištěné nedostatky.

Na základě revizní zprávy přednesl návrh PÚV JČSMF, aby sjezd schválil výši členských příspěvků v dosavadní výši a aby pro studenty a důchodce byl stanoven roční příspěvek 2 Kčs vedle plného předplatného na členský časopis 18 Kčs. V závěru J. JARNÍK poděkoval za obětavou spolupráci sekretariátu JČSMF a dobrovolným spolupracovníkům ze sekcí a poboček.

Po přednesení hospodářské zprávy udělil předsedající I. ÚLEHLA slovo předsedovi revizní komise JČSMF K. STACHOVI. K. STACH konstatoval, že revizní komise prováděla pravidelné revize hospodaření a předkládala zprávy ÚV JČSMF. Ve všech případech shledala hospodaření JČSMF v naprostém pořádku a v souladu se směrnicemi. Seznámila se také s revizní zprávou resortní kontroly a konstatovala, že zjištěné nedostatky týkající se převážně dokumentační stránky byly provedenými opatřeními napraveny. Vyslovuje proto plné uznání ústřednímu hospodáři J. JARNÍKOVÍ za jeho vzornou práci, sekretariátu JČSMF za obětavé plnění úkolů i dalším dobrovolným pracovníkům v sekcích a pobočkách za jejich dobrovolnou obětavou činnost. K. STACH připomněl i obětavou práci zemřelého J. ŽIKY. V závěru přednesl návrh revizní komise, aby odstupujícímu ÚV JČSMF bylo uděleno absolutorium.

Na to následovala diskuse k předneseným zprávám, kterou řídil M. JELÍNEK.

Diskusi zahájil stručnou zprávu o zahraničních stycích Jednoty předseda komise pro zahraniční styky JČSMF A. KUFNER. Uvedl rozsah zahraničních styků v r. 1981, upozornil na rostoucí náklady na ubytování a zejména na vložné na konferencích a rostoucí potíže s uskutečňováním programu pobytů. Požádal, aby sekce i pobočky přistupovaly k návrhům na zahraniční styky zodpovědně a plánovitě a popřál novému předsedovi i celé komisi mnoho zdaru v jejich práci. Ústřední sekretář JČSMF J. BUREŠ pak podrobně hovořil o vybudování sítě důvěrníků zatím na středních školách a o problémech práce s důvěrníky. Práci důvěrníků bude třeba soustavně sledovat, podněcovat a podporovat, aby sehráli v rozvoji činnosti JČSMF tu úlohu, kterou ÚV očekává. Dále uvedl, že převzal řízení Přílohy v Pokrocích matematiky, fyziky a astronomie a požádal všechny pobočky, sekce a komise o zaslání aktuálních příspěvků.

Dále vystoupil v diskusi J. BARTÁK (soutěž pythagoriáda a její výsledky i některé problémy), J. ŠEDIVÝ (dotazníková akce o Rozhledech matematicko-fyzikálních a využití jejich výsledků pro tematické zpestření obsahu, další zlepšování tohoto časopisu a žádost o spolupráci sekci i poboček při získávání autorů), L. PÁTÝ (ocenění práce zemřelého J. ŽIKY, problémy získávání studentů do řad členů JČSMF a jejich udržení po skončení studia a potřeba vytvořit program činnosti zajímavý pro mladé lidi a vyhovující jejich zájmům), Š. ZAJAC (problémy získávání mladých lidí do JČSMF otázky sledování popularizace matematiky a fyziky v tisku, rozhlasu, televizi a zajištění její věcné správnosti, některé náměty z organizace konference čs. fyziků pro činnost JČSMF), J. ŠANTAVÝ (problémy vzdělávání budoucích techniků ve fyzice, nutnost vypracování nové koncepce fyzikálního vzdělávání na středních odborných školách).

Diskusi uzavřel předsedající M. JELÍNEK poděkováním všem diskutujícím a ujištěním, že podněty z diskuse projedná ÚV a zařadí je do plánu své práce.

Pak udělil M. JELÍNEK slovo předsedovi mandátové komise O. JAROCHOVI, který konstatoval, že ze zvolených 61 delegátů je na zasedání přítomno plných 100 % a že tedy shromáždění je schopné se právoplatně usnášet.

Nato delegáti s hlasem rozhodujícím hlasováním jednomyslně schválili udělení absolutoria odstupujícímu ÚV.

Posledním bodem prvního samostatného zasedání sjezdu JČSMF bylo provedení volby nového ústředního výboru, náhradníků ÚV a členů a náhradníků revizní komise. Předseda volební komise M. LATTOCH nejprve připomněl hlavní body sjezdového volebního řádu, přečetl seznam navrhovaných členů a uvedl jejich stručnou charakteristiku. Volby byly provedeny tajným způsobem dvěma kandidátkami. Jako skrutátoři působili J. ŠEDIVÝ a B. NOVÁK.

Do provedení volby poděkoval M. JELÍNEK volební komisi za její práci, sdělil, že výsledky volby budou oznámeny na zasedání sjezdu JČSMF dne 13. 11. 1981, a zasedání ukončil.

Večer se účastníci celostátního sjezdu sešli ve Velkém sále Grandhotelu Moskva na besedě o spolupráci JČSMF a JSMF s ministerstvy školství ČSR a SSR.

Besedu, kterou řídil člen korespondent ČSAV K. VACEK, uvedli doc. dr. D. KLUVANEC, CSc., za JSMF a dr. J. MIKULČÁK, CSc., a dr. O. LEPIL, CSc., za JČSMF. D. KLUVANEC hodnotil spolupráci z hlediska smlouvy o spolupráci JSMF a MŠ SSR, která má významný podíl na konkrétních úspěších při realizaci nové čs. výchovné a vzdělávací soustavy a uvedl i některé kritické připomínky k postupu MŠ SSR. J. MIKULČÁK připomenul, že JČSMF nemá podepsanu smlouvu s MŠ ČSR, ačkoliv vypracovala její návrh, který je předložen ke schválení MŠ ČSR. Konstatoval však, že přesto je spolupráce s MŠ ČSR rozsáhlá a MŠ ČSR ji vysoko hodnotí. Uvedl některé příklady z posledního období, které doplnil dr. O. LEPIL informací o spolupráci s MŠ za fyzikální pedagogickou sekci. Konstatoval, že sekce vypracovává posudky, recenze a expertizy, pořádá akce pro přípravu učitelů i pro nadané žáky. Uskutečnila řadu konferencí a věnuje pozornost školské terminologii. Připomněl nutnost přebudovat výchovný systém tak, aby vyučování fyzice se stalo zajímavé pro žáky. Upozornil na skutečnost, že žáci, kteří přecházejí na střední školu z 8. ročníku, mají nedostatky v látce z elektřiny, protože ji neproberou. Nová koncepce vyučování fyzice je dobrá, celkově je však její náplň předimenzovaná.

V diskusi pak vystoupila řada delegátů s připomínkami k současným nedostatkům výuky matematiky a fyziky a k podmínkám dalšího zlepšování spolupráce obou Jednot s ministerstvy školství ČSR a SSR. Jménem MŠ SSR promluvila ústřední inspektorka MŠ SSR dr. J. LUKÁŘSOVÁ a jménem MŠ ČSR doc. dr. M. ŠULISTA, CSc., ředitel odboru univerzit MŠ ČSR. Oba potvrdili, že spolupráce obou Jednot je pro ministerstva velmi prospěšná a je také vysoko hodnocena. Vyjádřili přesvědčení, že se bude dále prohlubovat a zkvalitňovat.

Besedu uzavřel prof. E. KRAEMER, vedoucí redaktor Rozhledů matematicko-fyzikálních, který upozornil na řadu překážek a problémů při úsilí o zkvalitňování tohoto časopisu, z nichž za nejzávažnější pokládá stále trvající nedostatek autorů.

Samostatné zasedání sjezdu JČSMF pokračovalo dne 13. 10. 1981 dopoledne ve Velkém sále grandhotelu Moskva. Zasedání řídil M. ROZSÍVAL.

Jako první podle schváleného programu vystoupil předseda volební komise M. LATTOCH, který

oznámil výsledky voleb ÚV, náhradníků ÚV a revizorů JČSMF. Ve volbách bylo odevzdáno 61 volebních lístků, z toho 1 neplatný. Všichni navrženi byli zvoleni vysoko nadpoloviční většinou. M. ROZSÍVAL poděkoval volební komisi a jejímu předsedovi za jejich práci a konstatoval, že od této chvíle má JČSMF zvolen nový ústřední řídicí orgán. Upozornil, že nový ÚV JČSMF spolu s náhradníky a členy revizní komise se sejde k prvnímu zasedání ve středu 14. 10. 1981 po skončení celostátního sjezdu.

Pak M. ROZSÍVAL udělil slovo I. ÚLEHLOVI, předsedovi programové komise. Návrh programu činnosti JČSMF na další období obdrželi všichni delegáti v materiálech sjezdu a měli možnost se s ním seznámit. I. ÚLEHLA proto program jen komentoval a zdůraznil některé jeho body. Především zdůraznil, že program činnosti JČSMF vychází ze závěrů XVI. sjezdu KSČ a chce pokračovat v angažované činnosti. Stěžejní cíle této činnosti jsou uvedeny v preambuli návrhu a konkrétní úkoly jsou pak rozvedeny ve 4 oblastech: ve vědecké, pedagogické, celospolečenské oblasti a na půdě JČSMF.

K první z uvedených oblastí upozornil na úkoly prognózy vědeckého výzkumu ve spolupráci s vědeckými kolegií matematiky a fyziky ČSAV a s federálním ministerstvem pro technický a investiční rozvoj. Spolupráce s MŠ ČSR se týká hlavně oblasti pedagogické, jsou však i problémy vědecké práce na školách, které MŠ řeší a nejedná o nich s JČSMF. Např. byl podán návrh na nové stanovení úvazků vysokoškolských učitelů, v němž se poměr mezi pedagogickou a vědeckou činností mění v neprospěch vědecké práce. Jednota by měla mít možnost se k tomuto návrhu vyjádřit. K činnosti ve vědecké oblasti uvedl I. ÚLEHLA, že by se měla rozšířit na pořádání mezinárodních akcí ve spolupráci s dalšími institucemi. Činnost JČSMF v pedagogické oblasti byla kladně hodnocena na večerní besedě zástupci obou MŠ. JČSMF ji chce dále prohlubovat, bylo by však žádoucí, aby byla podložena smlouvou s MŠ ČSR — snad to bude možné v rámci smlouvy mezi ČSAV a MŠ ČSR.

Dále I. ÚLEHLA doporučil, aby v bodu II/6 bylo uvedeno nejen „na všech stupních škol“, ale také na všech *typech*, a zdůraznil závažnost bodu II/8.

Pokud jde o práce v terminologii, doporučil, aby se JČSMF začala zabývat také vysokoškolskou terminologií s cílem sjednotit terminologii užívanou na vysokých školách technického a univerzitního směru. K tomu je ovšem nutná spolupráce s odborníky příslušných oborů.

Část III. programu se týká celospolečenské oblasti. Je třeba, aby JČSMF více spolupracovala s ROH, VTS, Socialistickou akademií, zejména v rámci uzavřených smluv mezi ČSAV a těmito organizacemi.

Existující spolupráci s televizí a s rozhlasem, z níž nejvýznamnější je spolupráce s televizí na cyklu „Matematika převážně vážně“, bude třeba dále rozšiřovat. Týká se to i poboček tam, kde jsou rozhlasová a televizní studia. A zde se musí uplatnit osobní iniciativa členů Jednoty.

V oblasti zahraničních styků vystihuje diskusní příspěvek A. KUFNERA podstatnou problematiku a směry další činnosti.

Jednota bude dále spolupracovat se SNTL a SPN, bude však třeba najít cesty i k dalším nakladatelstvím. V této oblasti bude také nutné dále hledat cesty, jak pomoci zlepšování Rozhledů matematicko-fyzikálních, jak na to upozornil referát prof. E. KRAEMERA.

Čtvrtá část návrhu programu Jednoty se týká její vnitřní problematiky. Důležitým a dosud nedokončeným úkolem je rozšíření sítě důvěrníků, od čehož si Jednota slibuje také rozšíření členské základny. Podle údajů ve Sjezdovém sborníku 1981 JČSMF má okolo 3000 členů, JSMF asi 2800. V poměru k počtu členů JSMF by měla JČSMF dosáhnout počtu asi 5000 členů, což zdaleka neodpovídá současné situaci. Nepodařilo se např. proniknout na nižší střední školy, kde často nejsou ani členové JČSMF.

V závěru vyslovil I. ÚLEHLA přání, aby v diskusi vyjádřili delegáti své připomínky a náměty k předloženému programu.

M. ROZSÍVAL poděkoval I. ÚLEHLOVI a otevřel diskusi. V diskusi k návrhu programu vystoupili:

M. MATYÁŠ (problém zabezpečení potřebné informovanosti našich odborníků o zahraničních výsledcích v období omezování dovozu zahraničních časopisů a účasti na zahraničních konferencích, otázka integrovaného vyučování u nás, potřeba jednotné vysokoškolské terminologie v matematice a fyzice, návrh, aby jedna z příštích generálních konferencí EFS se konala za součinnosti JČSMF v Praze), L. ZACHOVAL (návrh, aby z programu činnosti byly vybrány nejdůležitější body, na něž

by se především soustředilo úsilí JČSMF, upozornění na důležitost zlepšení metodiky výuky fyziky zejména na středních průmyslových školách, návrh, aby Jednota vypracovala jasný, nepřiliš rozsáhlý program, kterým by mohla získávat mladé lidi k angažované činnosti), J. ŠEDIVÝ (v souvislosti se 125. výročí JČSMF v r. 1987 by měla rozvinout činnost historická komise JČSMF za spolupráce s dr. FOLTOU a dr. NOVÝM), M. ROZSÍVAL (připomínka, že spolupráce s Ústavem čs. a světových dějin je před konkrétním dohodnutím), J. KACZÉR (upozornil, že čs. zástupci v radě EFS navrhli možnost uspořádání generální konference EFS po konzultaci s předsedou ČSAV v Praze v r. 1984 nebo 1987), J. VESELÝ (upozornění na vážnou situaci v dovozu zahraničních časopisů a knih a na důležitost spolupráce všech institucí k jejímu řešení), A. ZÁTOPEK (činnost odborné skupiny geofyzika ve FVS a nabídka přednášek v této oblasti např. pro pobočky), M. JELÍNEK (činnost poboček JČSMF by měla mít širší záběr než dosud a tím by mohla získávat další členy Jednoty. Činnost poboček JSMF je příkladem v tomto směru. Jde zejména o učitele středních a základních škol, neboť značná část činnosti Jednoty se týká právě těchto škol), FR. KAHUDA (ocenění rozvoje činnosti Jednoty ve srovnání s obdobím, kdy sám v Jednotě pracoval, a zdůraznění úsilí Jednoty o získávání zájmu mladých lidí o matematiku a fyziku a tím i o činnost v Jednotě. Kladné hodnocení obsahu Pokroků matematiky a fyziky), L. PÁTÝ (informace o činnosti pražské pobočky, upozornění na závažnost lepší výchovy učitelů matematiky a fyziky a na zhoršující se podmínky pro vědeckou práci na vysokých školách i vědeckých pracovištích), J. KUBÁT (upozornění na malý zájem nadaných studentů o učitelské studium matematiky a fyziky, který souvisí s obtížností práce učitelů, jejich přetíženiím a nedostatečným hodnocením. Vyjádřil znepokojení nad tím, že se připravuje zrušení matematicko-fyzikálních tříd na gymnáziích, k čemuž by Jednota měla předložit MŠ své stanovisko. Konečně upozornil na potřebu smlouvy o spolupráci s MŠ pro spolupráci poboček s krajskými, okresními odbory školství), K. ZÁVĚTA (nadhodil otázku postavení sekci vůči pobočkám v Jednotě, upozornil na význam celostátního působení některých odborných skupin FVS pro spolupráci JČSMF a JSMF a na obtíže způsobené zavedením nové soustavy jednotek ve fyzice pro překlady publikací, které užívají jiných soustav), O. JAROCH (upozornění na hrozící omezování počtu učitelů na vysokých školách a doporučení, aby Jednota věnovala pozornost otázkám uplatnění matematiků a fyziků), I. ŠANTAVÝ (návrh úpravy bodu II/2: „Sledovat a hodnotit otázky koncepce matematického a fyzikálního vzdělávání a výuky matematiky a fyziky“), L. VAŠATOVÁ (dobré zkušenosti buďejovické pobočky s uplatněním studentů pedagogické fakulty jako vedoucích zájmových kroužků, upozornění na obtíže se získáváním důvěrníků, protože učitelé nevidí ve funkci důvěrníka činnost, která se hodnotí jako angažování; informace o dobrých zkušenostech a výsledcích korespondenčního semináře pro žáky středních škol), FR. LUKEŠ (zdůraznění potřeby vědecké práce vysokoškolských učitelů a návrh, aby Jednota se snažila v této otázce pomoci).

Po skončení diskuse zhodnotil I. ÚLEHLA její výsledky a doporučil na jejím podkladě tyto změny ve formulaci:

II/2, druhá věta: Sledovat a kriticky hodnotit otázku koncepce matematického a fyzikálního vzdělávání a výuky matematiky a fyziky na základních, středních, odborných a vysokých školách.

III/3 a III/4: doplnit „i pořádáním mezinárodních konferencí“.

III/5: škrtnout „veškeré“.

K námětům na další úkoly Jednoty I. ÚLEHLA slíbil, že budou projednány a po uvážení budou o ně popř. doplněny příslušné části programu.

Na závěr jednání bylo pak přijato usnesení sjezdu JČSMF:

Sjezd JČSMF schvaluje program činnosti na příští tři letí s navrženými úpravami a ukládá ÚV JČSMF, aby projednal náměty z diskuse a aby informoval v průběhu školního roku pobočky, sekce a komise o jejich využití.

Sjezd JČSMF schvaluje dosavadní členský příspěvek u řádných členů ve výši 20 Kčs a pro studenty a důchodce snížený příspěvek ve výši 2 Kčs kromě předplatného členského časopisu.

Předsedající pak zakončil jednání sjezdu JČSMF poděkováním všem diskutujícím za jejich návrhy a náměty a uvedl, že usnesení celostátního sjezdu bude přijato na společném zasedání delegátů JČSMF a JSMF 14. 10. 1981.

Závěrečné společné zasedání celostátního sjezdu JČSMF a JSMF se konalo 14. 10. 1981.

První bod programu, přednášku RNDr. P. SIMONA, CSc., *Bolzano a teorie dimenze*, která byla s velkým zájmem vyslechnuta, uvedl M. LAITICH, který poděkoval přednášejícímu a předal řízení schůze předsedovi JČSMF I. ÚLEHLOVI.

Podle schváleného programu I. ÚLEHLA pak vyzval místopředsedu komise pro sjezdová vyznamenání JČSMF člena korespondenta ČSAV J. KURZWEILA, aby přednesl návrh na vyznamenání. J. KURZWEIL nejprve uvedl, že na návrh PÚV JČSMF byla prof. FR. FIŠEROVI, prezidentem ČSSR udělena medaile *Za obětavou práci pro socialismus*. Delegáti sjezdu přijali tuto zprávu spontánním potleskem.

Dále přednesl J. KURZWEIL návrh na udělení sjezdových vyznamenání schválený odstupujícím ÚV JČSMF. Návrhy na čestné členy JČSMF doplnil stručnými charakteristikami navržených. Návrhy na čestné členy JSMF schválené odstupujícím ÚV JSMF s odůvodněními přednesla předsedkyně komise pro sjezdová vyznamenání JSMF doc. dr. J. ŽILINKOVÁ, CSc. Delegáti pak jednomyslně schválili návržená vyznamenání hlasováním o každém návrhu. Přítomným zvoleným čestným členům JČSMF pak M. ROZSÍVAL odevzdal diplomy a stříbrnou jubilejní medaili JČSMF a V. MEDEK předal zvoleným čestným členům JSMF diplomy a stříbrné medaile JSMF.

Pak J. KURZWEIL přednesl návrh na udělení titulu „Zasloužilý člen JČSMF“ a na pedagogická vyznamenání, rovněž schválený odstupujícím ÚV JČSMF. Obdobné návrhy pro členy JSMF přednesla J. ŽILINKOVÁ.

Přednesené návrhy byly jednomyslně schváleny. Diplomy a bronzové medaile JČSMF, příp. JSMF obdrží vyznamenání na členských schůzích poboček.

Konečně přednesli J. KURZWEIL a J. ŽILINKOVÁ návrhy schválené odstupujícími ÚV JČSMF a JSMF na čestná uznání JČSMF a JSMF, která rovněž delegáti sjezdu jednomyslně schválili.

Čestné uznání a bronzovou medaili udělené sjezdem kolektivu redakce teoretické literatury SNTL předal pak M. ROZSÍVAL zástupkyním této redakce. Čestná uznání budou předána vyznamenáním na členských schůzích poboček. Seznamy všech vyznamenanych členů JČSMF a JSMF jsou uveřejněny ve 3. čísle PMFA.

Předsedající I. ÚLEHLA poděkoval oběma sjezdovým komisím za jejich práci a blahopřál všem vyznamenáním.

Na to udělil předsedající slovo místopředsedkyni komise návrhové a pro usnesení RNDr. R. KOLÁŘOVÉ, CSc., která nejprve přednesla návrh rezoluce celostátního sjezdu JČSMF a JSMF k nebezpečí jaderné raketové války.

Rezoluce byla všemi delegáty jednomyslně schválena. Rezoluce byla uveřejněna v čísle 3. PMFA.

Pak R. KOLÁŘOVÁ přednesla návrh usnesení celostátního sjezdu JČSMF a JSMF. Návrh byl také jednomyslně schválen. Usnesení je uveřejněno v tomto čísle PMFA.

Po schválení těchto dokumentů se řízení jednání ujal nově zvolený předseda JSMF člen korespondent ČSAV a SAV JÚLIUS KREMPASKÝ a udělil slovo nově zvolenému předsedovi JČSMF prof. RNDr. IVANU ÚLEHLOVI, DrSc. I. ÚLEHLA nejprve blahopřál J. KREMPASKÉMU ke zvolení předsedou JSMF a popřál mu mnoho úspěchů v jeho práci. Pak přednesl závěrečný projev „K budoucí činnosti JČSMF.“

Bližíme se k závěru našeho sjezdu, hlavní body programu máme za sebou, vybrali jsme z našich řad členy nových ústředních výborů, přijali jsme důležitá usnesení a péči o jejich plnění jsme vložili na bedra orgánů Jednoty a na sebe samotné. Je pro mne velmi milé, že mohu využít této příležitosti a poděkovat za důvěru, kterou mi sjezd obou sesterských Jednot vyslovil, když mne pověřil tak zodpovědnou funkcí. Vaše mínění a váš názor je pro mne i velkým závazkem, pokračovat v duchu dobrých tradic Jednoty a plnit její ušlechtilé cíle. Současný život, jak každý z nás ví, je velmi komplikovaný a sebelepší úsilí jednotlivce nemůže dosáhnout mety, není-li organickou součástí úsilí velkého kolektivu. Byli jsme svědky toho, že Jednotě se podařilo právě díky obětavé a usměrněné práci jejich členů dosáhnout řady pěkných výsledků. Byli bychom rádi, kdyby takto vypadala i budoucí léta působnosti naší Jednoty. Využívám této příležitosti také k tomu, abych jménem nás všech poděkoval ještě jednou členům odstupujících výborů obou Jednot za jejich obětavost a péči, s kterou se zabývali úkoly, jež plnila a plní Jednota. Rád bych zdůraznil nejen jménem svým, ale jménem vás všech, že si vážíme díla, které pro Jednotu vykonal její předseda v letech 1978–1981 dr. Miroslav Rozsival. Věřím, že se stejným elánem jako dosud se bude problémům Jednoty věnovat i nadále.

Díváme se na naši perspektivu klidně a s rozvahou, hodláme dále pokračovat v tom, čím jsme se zabývali dříve, chceme prohlubovat a zdokonalovat naši činnost a intenzivněji přispívat k dosažení cílů, k jejichž naplnění Československo ve výzkumu, vzdělávání, v rozvoji vědy, kultury a ekonomiky spěje. Všichni cítíme, že to nejsou cíle jednoduše dosažitelné, a že se k nim budeme přibližovat za nelehké mezinárodní situace a v komplikovaných světových ekonomických poměrech. O to především bude i naše činnost složitější a obtížnější. A proto také nemám v úmyslu — jak to je konečně vyjádřeno i v programu na léta 1981—1984 — podstatně měnit základní směry, v nichž Jednota bude působit. Vycházíme z toho, že mnohaletá plodná činnost Jednoty byla a je zdrojem bohaté zkušenosti generací jejich členů, generací matematiků a fyziků. Ta nám umožnila již dříve orientovat se na určitou pro Jednotu specifickou problematiku, která je pokládána za prospěšnou.

Nastoupili jsme v posledních letech dobrou cestu v navazování úzkých a vzájemně výhodných kontaktů s oběma ministerstvy školství, které se projevují pozitivně na různých úrovních — při posuzování, vytváření a provádění výzkumných a pedagogických programů, v tvorbě učebnic a učebních pomůcek a při tak významných akcích jako jsou matematická a fyzikální olympiáda a televizní kurs o matematice. Domníváme se proto, že by naše fyzikální vědecká sekce společně s pedagogickou fyzikální sekci měly začít seriózně uvažovat o přípravách podobné široce založené televizní akce týkající se fyziky.

Za nedílnou součást existujících svazků s oběma ministerstvy školství považujeme i ustanovování důvěrníků na všech typech středních škol a posilování jejich sítě v úzké součinnosti s dalšími orgány a představiteli školské správy. Očekáváme, že operativně pracující důvěrníci nám pomohou podstatně rozšířit členskou základnu z řad učitelů matematiky a fyziky na středních školách.

Konečně ve spolupráci se školskými institucemi budeme nadále pořádat různé konference, sympozia, semináře a školy věnované otázkám pedagogickým, didaktickým, výchovným a také ideologickým a filozofickým.

Kontakty mezi Jednotou a ČSAV a SAV lze pokládat rovněž za vzájemně užitečné a plodné. Jejich význam oceňujeme především při pořádání celostátních nebo národních vědeckých konferencí o fyzice a matematice. Dobře víme, že mnohé z těchto konferencí zaujaly již tradiční místo v našem vědeckém životě, protože poskytují prostor pro setkání odborníků fyziků či matematiků z nejrůznějších institucí a organizací.

Na těchto zasedáních, ale i při jiných podobných příležitostech mají členové Jednoty možnost seznámit se s koncepcemi našeho výzkumu a posuzovat je a také projednávat různé otázky týkající se organizace vědeckého života. Jsme však toho názoru, že v tomto směru se nám ještě nepodařilo dostatečně efektivně využít potenciál Jednoty.

V analogické situaci je v tomto směru i naše zatím úspěšně načatá spolupráce s FMTIR, s kterým organizujeme různé semináře. Rovněž zde pokládáme za možné a reálné, aby se kontakty rozšiřovaly a prohlubovaly. Takové styky představují jednu z důležitých úrovní, na níž mohou členové Jednoty aktivně přispívat k přenosu výsledků získaných základním výzkumem do výzkumu aplikovaného a nakonec do praxe.

Na pružné spojení vědy s praxí mohou mít a nesporně budou mít přímý i nepřímý vliv kontakty vědeckých sekcí a jejich odborných skupin s ústavy a laboratořemi aplikovaného výzkumu u resortních ministerstev a v průmyslu. Fyzikální vědecká sekce našla již vhodné organizační formy, jak kontakty tohoto typu navazovat. Jsme toho názoru, že matematická vědecká sekce by měla rovněž možnosti postupovat analogicky.

Nebudu se již nyní podrobněji zabývat pedagogickou problematikou nikoli proto, že bych ji pokládal za méně důležitou v činnosti obou našich Jednot, ale proto, že jsme se již o některých problémech z této oblasti zmínili v první části našeho společného zasedání. Jen bych znovu zdůraznil, že pokládám činnost Jednoty na tomto úseku za nesmírně závažnou. Měli bychom při ní zejména v pobočkách vždy přemýšlet o tom a usilovat o to, jak rozšiřovat počet členů Jednoty z řad učitelů středních škol, jak pronikat na všechny střední školy v oblasti působnosti poboček a jak využívat zkušenosti učitelů těchto škol při zdokonalování pedagogického procesu a nového výchovně vzdělávacího systému. Stranou naší pozornosti by samozřejmě neměly zůstat ani problémy ve výuce matematiky a fyziky na vysokých školách různých typů.

Nebudu již hovořit ani o mnoha dalších bodech naší budoucí činnosti, které jsou obsaženy v progra-

mech na léta 1981—1984. Na samostatných zasedaniích sjezdů byly předneseny významné myšlenky a podněty pro formování, usměrňování a obohacení naší činnosti — diskuse byla rozsáhlá a měla vysokou úroveň. Těmito idejím se budou věnovat nejbližší zasedání našich ústředních výborů, které při podrobném zpracování programu své další činnosti budou vycházet z generálních cílů vytýčených na XVI. sjezdu KSČ.

V závěru bych se chtěl vrátit ještě k jedné myšlence, které jsem se již dotkl v první části našeho společného jednání, a poněkud ji rozšířit. Jde v ní o spolupráci obou našich Jednot a o vnitřní koordinaci naší činnosti. Všichni bychom uvítali, kdyby se spolupráce mezi oběma Jednotami dále zintenzivnila a všichni jistě souhlasíme s tím, že naše činnost bude patrně efektivnější, když mezi ústředím a pobočkami i mezi sekcemi a pobočkami budou nalezeny hlubší neformální kontakty.

Z tohoto důvodu bychom se rádi v průběhu tohoto roku setkali s představiteli JSMF a prodiskutovali s nimi podrobně tuto problematiku a zrovna tak bychom se chtěli ještě v tomto školním roce postupně zúčastnit zasedání výborů všech poboček v Čechách a na Moravě. Účelem těchto setkání by neměla být jen otázka zdokonalení vnitřní působnosti Jednoty, ale i otázka postavení Jednot a oceňování práce jejich členů v naší veřejnosti.

V závěru svého vystoupení pak I. ÚLEHLA poděkoval všem, kteří se zasloužili o vytvoření klidného a příjemného prostředí pro jednání sjezdů, jmenovitě členu korespondentu ČSAV S. KUBÍKOVÍ, rektoru VŠSE v Plzni, plzeňské pobočce JČSMF, zejména jejímú jednatelem dr. J. HOLENDVÍ, CSC., a sekretariátu JČSMF, zejména RNDr. J. BUREŠOVÍ, CSc.

Člen korespondent ČSAV a SAV J. KREMPASKÝ se připojil k upřímným díkům organizátorům sjezdu a všem, kteří se zasloužili aktivně o jeho zdar. Poděkoval rovněž za všechny připomínky a náměty pro další činnost a popřál zvoleným do dalšího období zdraví a úspěchy v práci. Funkcionáři obou Jednot se budou snažit, aby nezklamali důvěru, kterou obdrželi od delegátů.

Pak ukončil jednání celostátního sjezdu JČSMF a JSMF a oznámil konání 1. zasedání nově zvoleného ÚV JČSMF, který se sejde, aby zvolil své předsednictvo.

Nově zvolený ÚV JČSMF společně s členy delegovanými ÚV JSMF se sešel v salóňku II. Grandhotelu Moskva za předsednictví I. ÚLEHLY. Projednal návrh na složení PÚV JČSMF a jednomyslně jej schválil. Složení PÚV JČSMF je uveřejněno na straně 129 PMFA. I. ÚLEHLA pak blahopřál zvoleným členům PÚV, požádal je, aby pomohli plnit úkoly JČSMF, které uložil sjezd a ukončil 1. zasedání ÚV JČSMF.

Miroslav Rozsíval

Správa o zjazde JSMF

Zjazd JSMF sa konal v rámci spoločného zjazdu Jednoty československých matematikov a fyzikov a Jednoty slovenských matematikov a fyzikov v dňoch 12.—14. októbra 1981 v Karlových Varoch.

Po slávnostnom otvorení spoločného zasadnutia oboch zjazdov 12. októbra dopoludnia predniesol medzi oficiálnymi hosťami významný prejav aj člen korešpondent ČSAV a SAV M. GREGUŠ, dekan MFF UK v Bratislave. 12. októbra dopoludnia a 13. októbra dopoludnia rokoval zjazd JČSMF a zjazd JSMF oddelene, 14. októbra dopoludnia bolo opäť spoločné zasadnutie oboch zjazdov.

Zjazdu JSMF sa zúčastnilo 81 osôb, a to: 55 delegátov z pobočiek s hlasom rozhodujúcim, 19 delegátov s hlasom poradným a 7 hostí (M. GREGUŠ, dekan MFF UK, J. LUKÁTŠOVÁ, ústredná inšpektorka MŠ SSR, čestní členovia JČSMF J. DUBINSKÝ, M. HARANT a M. KOLIBIAR, nastávajúci čestní členovia JČSMF L. MIŠK a L. THERN).

Oddelené zasadnutie zjazdu JSMF viedol predseda JSMF V. MEDEK. Po privítaní prítomných navrhol zjazd, aby rokoval podľa programu uvedeného na pozvánke:

1. otvorenie
2. voľba zjazdových orgánov
3. správa o činnosti za obdobie 1978—1981
4. správa o hospodárení za obdobie 1978—1981
5. správa revíznej komisie
6. diskusia k týmto správam
7. udelenie absolutória Ústrednému výboru
8. správa mandátovej komisie
9. správa volebnej komisie a voľba nových riadiacich orgánov JSMF
10. správa volebnej komisie o výsledkoch volieb
11. správa návrhovej komisie
12. správa komisie pre vyznamenania
13. diskusia k bodu 11
14. schválenie uznesení zjazdu
15. zakončenie.

Delegáti schválili tento program zjazdu, ako aj predložený návrh rokovacieho poriadku zjazdu.

1. *Úvodom* oznámil V. MEDEK, že svoju neúčast na zjazde ospravedlnili predseda SAV V. HAJKO, predseda vedeckého kolégia SAV O. BENDA, predseda slovenského výboru odborového zväzu L. VOZÁR, riaditeľ FÚ SAV M. BLAŽEK a dekan PF UPJŠ J. DANIEL-SZABÓ.

Ďalej prečítal V. MEDEK menoslov 14 členov JSMF, ktorí zomreli od posledného zjazdu. Prítomní si uctili ich pamiatku povstaním a chvíľkou ticha.

2. Na návrh ÚV JSMF zvolil potom zjazd tieto *orgány zjazdu*:

- a) predsedníctvo zjazdu: V. MEDEK, M. GREGUŠ, J. LUKÁTŠOVÁ, D. KLUVANEC a V. REPÁŠ,
- b) mandátová komisia: E. ADLEROVÁ (predseda), J. DRAVECKÝ a A. KECSKÉS,
- c) volebná komisia: J. JANOVIČ (predseda), P. MEDERLY, J. PIDANY, M. RAKOVSKÁ a M. ZÁNOVÁ,
- d) návrhová komisia: D. KLUVANEC (predseda), J. ERHARDT, I. ŠABO, O. ŠEDIVÝ a J. ŽILINKOVÁ,
- e) overovatelia zápisu: J. PIŠÚT a Z. VESTEROVÁ.

3. V. Medek uviedol, že všetci sa mohli oboznámiť so *správou o činnosti všetkých zložiek JSMF* jednak zo zjazdového zborníka, jednak zo Správy ÚV JSMF o činnosti JSMF za obdobie od zjazdu v roku 1978 po zjazd v r. 1981. Oba tieto materiály dostali všetci vopred. V. MEDEK sa preto obmedzil na niekoľko námetov pre ďalšiu činnosť JSMF. Odporúčal klásť väčší dôraz na prácu s mládežou a pritiahnúť učiteľov viac do činnosti JSMF. Záverom poďakoval za dôveru počas 8 rokov, čo viedol JSMF.

4. H. DRAŠKOVIČOVÁ podala obraz o *vývoji hospodárenia JSMF* od posledného zjazdu. Všetci dostali a mohli si preštudovať trojstránkovú správu doplnenú 3 tabuľkami a prehľadom úbytkov a prírastkov inventára JSMF.

5. J. ĎURČEK prečítal *správu revíznej komisie JSMF* o revízii hospodárenia a činnosti ÚV JSMF za uplynulé funkčné obdobie. V závere svojej správy revízna komisa odporúčala zjazdu

- udeliť odstupujúcemu ÚV JSMF absolutórium,
- vysloviť poďakovanie funkcionárom ÚV JSMF a pobočiek za vykonanú prácu,
- vysloviť zvláštne poďakovanie za obetavú a svedomitú prácu hospodárke JSMF H. DRAŠKOVIČOVEJ a vedúcej účtovníčke OSVS M. PUDIŠOVEJ.

6. Nasledovala *diskusia* k predloženým správam. V prvej časti diskusie vystúpilo 11 účastníkov zjazdu. V. MEDEK upozornil, že možno diskutovať i k návrhu kandidátky na voľby riadiacich orgánov JSMF.

T. KATRŇÁK hovoril o činnosti pobočky Bratislava 1 na MFF UK, o malom záujme bratislavských učiteľov ZDŠ o prácu pobočky a konečne sa prihováral za zvolenie niektorých mladých členov pobočky do ÚV JSMF. J. GARAJ navrhol poriadok večerné fyzikálne rozhovory. B. RIEČAN hovoril o propagácii štúdia na MFF UK medzi gymnazistami, o pomoci Jednoty ŠVOČ a organizácii práce Jednoty na SVŠT. Potom vysvetlil, že rezignuje z kandidovania za člena ÚV JSMF, lebo chce, aby

bol väčší kolobek v jednotlivých funkciách, aby tam mohli prísť mladší. V stanovách JSMF sa hovorí, že tú istú funkciu môže člen ÚV JSMF zastávať iba dva razy po sebe, ale pojem „funkcie v ÚV JSMF“ nie je tam upresnený. Preto Riečan ho navrhol istým spôsobom upresniť. Kritizoval tiež navrhnutý spôsob voľby členov P JSMF. J. DRAVECKÝ hovoril o tom, čo robí výbor matematickej sekcie pre matematikov v podnikoch a tým pre spoluprácu JSMF s praxou. M. GREGUŠ poďakoval vedeniu Jednoty za pozvanie na zjazd a rozhovoril sa na tému spoločných cieľov MFF UK a JSMF: starosť o zvýšenie úrovne vyučovania matematiky a fyziky na všetkých stupňoch škôl, o kvalitu učebníc; snaha o koordináciu výskumnej práce matematických a fyzikálnych pracovísk na Slovensku; spolupráca matematiky a fyziky s praxou. Je to nutné nielen ako štátna a stranická úloha, ale aj preto, aby sa mladí matematici a fyzici umiestnili po skončení štúdia (konkurencia absolventov VŠT a VŠE); získavanie vedeckých hodností z teórie vyučovania matematiky a fyziky. V. MEDEK spomenul, že bola obnovená dohoda o spolupráci s MFF UK. M. HEJNÝ hovoril o spojení teórie a praxe v oblasti teórie vyučovania matematiky. V. REPÁŠ hovoril o práci predzjazdovej kandidátnej komisie, vysvetlil akými zásadami sa riadila. A. KECSKÉS hovoril o práci s učiteľmi stredných a základných škôl a s talentovanými žiakmi v nitrianskej pobočke. M. BUČKO hovoril na tému spolupráca pobočiek s Predsedníctvom JSMF. Navrhoval, aby pobočky hrali väčšiu úlohu pri zostavovaní kandidátky, pri návrhoch na vyznamenania, pri vysielaní do zahraničia a pod. P. MEDERLY sa tiež prihovárал za upresnenie pojmu „funkcia v ÚV JSMF“.

7. Na návrh J. ĎURČEKA zjazd prerušil diskusiu a hlasoval o udelení absolútoría odstupujúcemu ÚV JSMF. Zjazd jednomyselne udelil absolútorium a J. ĎURČEK poďakoval ÚV JSMF za ich prácu počas celého obdobia.

8. E. ADLEROVÁ predniesla *správu mandátovej komisie*: v pobočkách bolo zvolených 55 delegátov s hlasom rozhodujúcim, a to 15 za pobočku Bratislava 1, 8 za pobočku Bratislava 2, 8 za pob. Košice, 6 za pob. Nitra, 2 za pob. Prešov, 4 za pob. Trnava, 5 za pob. Zvolen a 7 za pob. Žilina. Niektorí z pôvodne zvolených sú nahradení náhradníkmi, a teda zjazd je uznášaniaschopný.

9. J. JANOVIČ podal *správu za volebnú komisiu*. Pripomenul paragrafy stanov JSMF, ktoré hovoria o voľbe riadiacich orgánov JSMF zjazdom JSMF. V zmysle § 7 bod 7 zvolený je ten kandidát, ktorý dostane aspoň 28 hlasov. Zjazd má určiť počet členov a náhradníkov ÚV JSMF, počet členov, resp. náhradníkov P JSMF, počet revízorov a ich náhradníkov, ako aj spôsob voľby členov P a ÚV JSMF. K týmto otázkam predniesol J. JANOVIČ návrh odstupujúceho ÚV JSMF.

Zjazd sa potom uzniesol

- a) súhlasiť s navrhnutým spôsobom voľby: priama voľba členov P JSMF a výber členov ÚV JSMF z troch skupín: matematici, fyzici a pedagógovia,
- b) stanoviť počet volených členov ÚV JSMF na 26,
- c) stanoviť počet náhradníkov ÚV JSMF na 4, a to dvaja zo skupiny matematici, jeden zo skupiny fyzici a jeden zo skupiny pedagógovia,
- d) stanoviť počet volených členov P JSMF na 12,
- e) nevolíť náhradníkov P JSMF, ale splnomocniť ÚV JSMF, aby v prípade potreby doplnil Predsedníctvo niektorým(-i) zo zvolených členov ÚV JSMF,
- f) stanoviť počet revízorov na 2 a jedného náhradníka.

V diskusii sa opäť objavila otázka, či kandidátka neodporuje stanovám v tom bode, že do tej istej funkcie nemá byť nikto volený viac než dvakrát po sebe.

Delegáti prijali väčšinou hlasov návrh M. GREGUŠA, aby pre tento prípad členstvo v ÚV JSMF sa nepovažovalo za funkciu v ÚV JSMF.

J. JANOVIČ vysvetlil, ako môžu voliči upravovať volebný lístok. Nasledoval volebný akt, ktorým sa skončila prvá časť zasadnutia zjazdu JSMF.

Druhá časť zjazdu JSMF dňa 13. októbra bola zahájená

10. *správou volebnej komisie o výsledkoch volieb*. J. JANOVIČ konštatoval, že z 55 volebných lístkov boli 3 neplatné, že bol zvolený navrhnutý predseda J. KREMPASKÝ a ostatní navrhnutí členovia

P JSMF, ale nebol zvolený potrebný počet členov, resp. náhradníkov ÚV JSMF a revízorov. J. JANOVÍČ navrhol uskutočniť *doplňovacie voľby*. Po krátkej diskusii zjazd súhlasil s týmto návrhom a J. JANOVÍČ vysvetlil spôsob, ako previesť doplňovacie voľby. Za kandidáta na funkciu náhradníka revízorov bol prijatý D. PALUMBÍNÝ (pob. Nitra). Nasledovala druhá fáza volebného aktu. Po nej pokračovala *zjazdová diskusia*, ktorú už viedol novozvolený predseda JSMF J. KREMPASKÝ.

Následovala druhá časť diskusie, v ktorej vystúpilo 7 rečníkov:

D. KLUVANEC hovoril o výchove talentov, o výsledkoch Slovákov vo fyzikálnej olympiáde a medzinárodnej fyzikálnej olympiáde a zaujal tiež stanovisko k systému volieb v JSMF. J. ERHARDT hovoril o činnosti fyzikálnej pedagogickej sekcie v oblasti základného školstva. J. PIŠŮT predložil podnety k výchove aspirantov a talentov. A. HLAVÁČ poreferoval o činnosti klubu fyzikov bratislavských stredných škôl. M. RAKOVSKÁ hovorila o práci odbornej skupiny FPS pre teóriu vyučovania fyziky. P. PREŠNAJDER podal informáciu o I. konferencii slovenských fyzikov a II. konferencii plánovanej na rok 1982. M. HEJNÝ doplnil svoj včerajší diskusný príspevok podakovaním niektorým pracovníkom JSMF a niektorým inštitúciám za ochotnú spoluprácu.

Potom J. JANOVÍČ oznámil *výsledky doplňovacích volieb*. V oboch častiach volieb bol zvolený Ústredný výbor JSMF a revízori (pozri PMFA č. 3, str. 131) a náhradníci ÚV JSMF: P. MACH a M. TRENKLER zo skupiny matematici, V. BEZÁK zo skupiny fyzici a O. VÁŇOVÁ zo skupiny pedagógovia, a náhradník revízorov O. GÁBOR. J. KREMPASKÝ podakoval menom nového ÚV JSMF aj svojim menom za prejavenú dôveru, srdečne podakoval odstupujúcemu predsedovi V. MEDEKOVÍ a celému ÚV JSMF za jeho prácu a sľúbil za nový ÚV JSMF, že sa pokúsi pokračovať v šľapajach predošlého.

11. D. KLUVANEC za *návrhovú komisiu* predniesol *návrh uznesení zjazdu*. Ich podstatnou zložkou je „Návrh činnosti JSMF na roky 1981—84“, ktorý všetci dostali a mohli si preštudovať.

12. J. ŽILINKOVÁ predložila *návrh na udelenie zjazdových vyznamenaní*, schválený odstupujúcim ÚV JSMF. Jednotlivé návrhy na udelenie titulu „Čestný člen JČSMF“ doplnila zdôvodnením. Zjazd schválil samostatným hlasovaním každý návrh na udelenie čestného členstva a ďalšími hlasovaniami schválil skupiny návrhov na udelenie titulu „Zaslúžilý člen JČSMF“, vyznamenania za vynikajúcu pedagogickú prácu a čestného uznania (pozri č. 3 PMFA, str. 134).

13. K návrhom uznesení, najmä k programu činnosti JSMF nasledovala *diskusia*:

P. BRUNOVSKÝ hovoril o úlohe JSMF ako vedeckej spoločnosti vo výchove talentov. V. JODAS hovoril na tému ďalšie osudy vyučovania matematiky na gymnáziách. H. DRAŠKOVÍČOVÁ hovorila o hospodárskom zabezpečení samonosných akcií. M. GREGUŠ blahoželal k zvoleniu predsedovi a celému ÚV JSMF a želal im veľa úspechov v ich práci. Potom sa dotknul viacerých tém: hodnotenia akcií a prekonávania nedostatkov; knižničnej služby; zahraničných ciest; spolupráce s praxou. J. GATIAE hovoril o spolupráci matematikov na EF SVŠT s praxou a k likvidácii vyučovania deskriptívnej geometrie. M. HARANT upozornil na výročia Jednoty a apeloval na pokračovanie v tradícii dobrej pedagogickej práce členov Jednoty a služby aktuálnym potrebám vedy a techniky. P. GALAJDA vyjadril požiadavku, aby aj pre voľby výboru matematickej sekcie boli stanovené určité zásady.

14. J. KREMPASKÝ na záver diskusie uistil prítomných, že P JSMF, resp. ÚV JSMF sa bude zaoberať všetkými podnetmi z diskusie (má k dispozícii podrobný záznam o nich) a uváži, či a ako by sa dali realizovať. Potom dal hlasovať o návrhu uznesení vrátane programu činnosti a rezolúcie.

Zjazd schválil väčšinou hlasov predložený návrh uznesení (pozri ďalej).

15. Na záver J. KREMPASKÝ povedal, že nové vedenie JSMF sa pokúsi nesklamáť dôveru jemu prejavenú, podakoval všetkým za aktívnu účasť, zaželal veľa úspechov v ďalšej práci a vyhlásil zjazd JSMF za skončený.

V Bratislave 3. novembra 1981

Zápis overili: J. Pišút v. r., pob. Bratislava 2
Z. Vesterová v. r., pobočka Trnava

Zápis vypracoval: V. Jukl v. r.
organizač. tajomník JSMF

Program činnosti Jednoty čs. matematiků a fyziků na období po sjezdu v r. 1981

Sjezd Jednoty československých matematiků a fyziků si hluboce uvědomuje, že se schází v roce, který je pro celou zemi, a tedy i pro Jednotu, historicky významný. Je to rok, v němž vedoucí síla naší společnosti, Komunistická strana Československa, nejen oslavila šedesáté výročí svého založení, ale na svém XVI. sjezdu také zhodnotila plnění závěrů předchozího sjezdu a současně vytyčila hlavní cíle dalšího rozvoje naší společnosti. Ty bude JČSMF pomáhat naplňovat. Velkou inspirací pro Jednotu je v tomto roce jednání XXVI. sjezdu sovětských komunistů, z něhož opět vyšla významná mírová iniciativa směřující k zajištění pokojné cesty vývoje na celé planetě, a na němž byly zdůrazněny velké perspektivy sovětského státu, při jejichž realizaci bude hrát věda a výzkum i rozvoj výchovně vzdělávací soustavy mimořádnou úlohu.

Rok 1981 je také prvním rokem sedmé pětiletky plánovité výstavby rozvinutého socialismu v naší zemi.

Tyto závažné události nesporně ovlivní život a práci celé naší společnosti a přinesou nové úkoly a podněty i pro činnost Jednoty.

Sjezd Jednoty si rovněž s radostí připomíná, že nastávající rok 1982 je pro Jednotu jubilejním 120. rokem, v němž má příležitost znovu se hlásit k svému pokrokovému historickému odkazu i k svému stěžejnímu úkolu posledního období: „Soustředit své úsilí na spoluvytváření předpokladů pro úspěšný rozvoj vědeckotechnické revoluce odpovídajících kulturním, vědeckým, technickým a ekonomickým potřebám našeho lidu.“

Ve svých konkrétních podmínkách bude Jednota jako vědecká společnost při ČSAV vycházet ze závěrů XVI. sjezdu KSČ a usnesení ÚV KSČ, ze základních vládních usnesení a směrnic Akademie.

Na úseku vědy a výzkumu bude Jednota svými specifickými formami spoluvytvářet podmínky k úspěšnému řešení prioritních úkolů, daných rozvojem vědeckotechnické revoluce, státními plány výzkumu a plánem rozvoje ekonomických a sociálních potřeb ČSSR na léta 1981–5. Bude při tom úzce spolupracovat s ČSAV, s vysokými školami a dalšími vědeckými a výzkumnými institucemi. Soustředí svoji

pozornost na výchovu mladých vědeckých a vědecko-pedagogických pracovníků a na zvyšování odborné úrovně starších pracovníků, neboť jejich kvalita spolurozhoduje o pozitivních výsledcích vědy a výzkumů. Zvlášť velký význam v tomto směru přikládá Jednota těsnějším kontaktům s resortními výzkumnými a vývojovými ústavy a laboratořemi zabývajícími se matematickou a fyzikální problematikou nebo využívajícími tyto obory. Stálou pozornost bude při tom věnovat problémům aplikace matematiky a fyziky.

V pedagogické oblasti se soustředí na úkoly vyplývající z realizace projektu dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy. Bude při tom úzce spolupracovat s ministerstvy školství ČSR a SSR. Jejím cílem bude přispívat k maximální účinnosti nové výchovně vzdělávací soustavy v matematice a ve fyzice při výchově mladé socialistické generace. Nedílnou součástí její aktivity na tomto poli bude všestranná pomoc učitelům matematiky a fyziky, neboť kvalita a možnosti tohoto kolektivu do značné míry podmiňují konečný úspěch výchovně vzdělávacího procesu.

V oblasti celospolečenské se bude Jednota snažit o to, aby naše veřejnost byla informována o významu matematiky a fyziky pro vědecký a technický pokrok i pro vytváření vědeckého světového názoru.

Jednota bude rozvíjet angažovanou, obětavou a dobrovolnou činnost svých členů a zdokonalovat svoji organizační strukturu tak, aby činnost Jednoty tvořila i nadále platnou složku při budování rozvinuté socialistické společnosti. Bude při tom působit na všechny své členy tak, aby se zamýšleli nad celospolečenskými problémy v oblasti matematiky a fyziky a pomáhalí je řešit.

K naplnění tohoto základního programu vytyčuje sjezd JČSMF tyto úkoly:

I. *Ve vědě a výzkumu:*

1. Prohloubit spolupráci s ČSAV a SAV a zejména s vědeckými kolegií matematiky a fyziky, astronomie, geofyziky a meteorologie a s ministerstvy školství ČSR a SSR při posuzování a hodnocení vědecké a výzkumné činnosti a jejich perspektiv.

2. Prohlubovat kontakty s federálním ministerstvem pro technický a investiční rozvoj, navázat je s ministerstvem elektrotechniky a případně dalšími oborovými ministerstvy a podílet se na vypracování dlouhodobých prognóz a na zefektivnění a urychlení přenosu výsledků badatelské práce do společenské praxe.

3. Podstatně rozšířit svazky vědeckých sekcí a jejich odborných skupin s matematickými a fyzikálními ústavy a laboratořemi v základním a aplikovaném výzkumu a podílet se s nimi na koordinaci jejich aktivity.

4. Pořádat letní a zimní školy, konference, semináře a přednášky pro odborné a vědecké pracovníky v základním a aplikovaném výzkumu. Pečovat o výběr tematiky, o kvalitu a aktuálnost při těchto akcích.

5. Podílet se na výchově nových vědeckých pracovníků a pečovat o zvýšení jejich kvalifikace; organizovat pro tyto pracovníky soutěže.

6. Podporovat studium historie matematiky a fyziky a jejich filozofických problémů a zpřístupňovat vhodnými formami zkušenosti, osobnost i dílo a progresivní myšlenky těch vědců minulosti i současnosti, kteří se zabývali matematikou a fyzikou.

7. Dbát o to, aby o nových objevech, vynálezech a výsledcích v matematice a fyzice bylo náležitou formou a včas informováno členstvo Jednoty a ve významných případech i veřejnost.

II. V pedagogické oblasti:

1. Prohloubit a podle potřeby rozšiřovat dosavadní formy spolupráce s ministerstvy školství ČSR a SSR a orgány školské správy, s vysokými školami, výzkumnými a pedagogickými ústavy a matematickými a fyzikálními pracovišti při řešení problémů pedagogických, didaktických a výchovně vzdělávacích.

2. Pomáhat při realizaci nové soustavy vzdělávání v matematických a fyzikálních oborech. Sledovat a kriticky hodnotit otázku koncepce matematického a fyzikálního vzdělávání a výuky matematiky a fyziky na základních, středních, odborných a vysokých školách všech typů.

3. Pečovat o nadané žáky; spolupořádat matematické a fyzikální olympiády; organizovat pro talentované žáky přednášky, semináře, letní školy a soustředění; hledat a rozvíjet i další formy péče o ně.

4. Prostřednictvím svých důvěrníků na středních školách dále hledat cesty k usměrňování

zájmů nadaných žáků o studium na MFF, PF a TVŠ.

5. Podílet se s vysokými školami na hodnocení a analýze zkušeností s výchovou učitelů matematiky a fyziky na vysokých školách dle nových učebních plánů.

6. Systematicky spolupracovat na zdokonalování metod výuky a na modernizaci vyučování matematických a fyzikálních předmětů na všech stupních škol.

7. Nadále iniciativně kooperovat s příslušnými institucemi a orgány při tvorbě a recenzii učebnic a ostatních učebních pomůcek v matematice a fyzice pro všechny stupně škol.

8. Věnovat zvýšenou pozornost didaktice matematiky a fyziky a napomáhat rozvíjet ji jako vědu. Z tohoto důvodu sdružovat pracovníky v didaktice matematiky a fyziky, zkušené učitele i studující učitelství v těchto oborech.

9. Vyvíjet iniciativu při řešení problémů koordinace výuky přírodovědných předmětů a matematiky na základních a středních školách a v tvorbě učebnic z těchto oborů.

10. Věnovat zvláštní pozornost společenským, filozofickým, ideologickým, psychologickým a etickým problémům spojeným s výukou matematice a fyzice.

11. Pokračovat v práci na problémech školské matematické a fyzikální terminologie a spolupracovat v těchto otázkách s ČAS a ČSMS ČSAV.

12. Pořádat konference, semináře a pracovní porady o otázkách výuky matematiky a fyziky.

III. V celospolečenské oblasti:

1. Navázat a dále rozvíjet spolupráci s ROH — Svazem zaměstnanců školství a vědy a prohlubovat kooperaci se SSM, VTS, Socialistickou akademií a dalšími institucemi a organizacemi, zabývajícími se výchovně vzdělávací činností při plnění úkolů, které mají celospolečenský význam.

2. Rozšiřovat kontakty s filmem, s televizí a rozhlasem i redakcemi deníků a týdeníků a podílet se na zajišťování kursů, seminářů, přednášek i cvičení z matematiky a fyziky, na podávání kvalitních informací o výsledcích, jichž bylo v těchto oborech dosaženo, o významu matematiky a fyziky pro vědeckotechnickou revoluci a pod.

3. Usilovat o další rozvoj všestranných styků s matematickými a fyzikálními společnostmi socialistických zemí. Dále rozvíjet spolupráci

s těmi mezinárodními organizacemi, jichž je Jednota kolektivním členem. Hledat cesty k navázání kontaktů s pokrokovými národními i mezinárodními organizacemi obdobného charakteru v celém světě.

4. Podporovat mezinárodní styky ve fyzice a matematice i v didaktikách těchto oborů formou výměnných studijních a přednáškových pobytů a účastí na konferencích i pořádáním mezinárodních konferencí.

5. Pořádat pro mládež veřejné besedy a exkurze zaměřené k hlubšímu poznání činnosti v matematice a fyzice.

6. Pořádat pro širší veřejnost přednášky, besedy a exkurze s populárně vědeckou tematikou.

7. Spolupracovat s nakladatelstvími odborné i populárně vědecké matematické a fyzikální literatury, s nakladatelstvími pedagogické literatury, s redakcemi fyzikálních a matematických časopisů a dále pečovat o zaměření a obsah Rozhledů matematicko-fyzikálních.

8. Nadále se zabývat situací v edičním plánování populárně vědecké literatury a napomáhat při vyhledávání i recenzování kvalitních publikací z matematiky a fyziky v této oblasti.

9. Navazovat spolupráci s dalšími vysokými školami, vědeckými ústavami a s vědeckými společnostmi a usilovat o vzájemnou informovanost a o propagaci poznatků hraničních oborů mezi fyzikou a astronomií, geofyzikou, meteorologií, chemií, biologií apod. a mezi matematikou a všemi obory ji používajícími.

10. Usilovat o to, aby ministerstva školství

a ostatní orgány oceňovaly aktivní činnost členů Jednoty jako společensky závažnou činnost.

IV. Na půdě JČSMF:

1. Prohlubovat spolupráci s JSMF.

2. Zdokonalovat spojení mezi ústředím, pobočkami a sekcemi.

3. Prohlubovat kontakty mezi matematiky a fyziky.

4. Rozšiřovat síť důvěrníků na všech typech středních škol; aktivizovat a rozšiřovat tuto síť i na vysokých školách a ve vědeckých ústavech a laboratořích základního i aplikovaného výzkumu.

5. Rozšiřovat členskou základnu zvláště o členy z řad učitelů základních škol všech typů. Pečovat o růst počtu členů z řad vysokoškolských vědeckých a odborných pracovníků a z řad studentů vysokých škol.

6. Věnovat i nadále soustavnou pozornost členskému časopisu JČSMF Pokrokům matematiky, fyziky a astronomie a členským časopisům sekcí.

7. Podporovat a rozvíjet činnost tiskového střediska a účelně využívat dohody o spolupráci s tiskárnou Prometheus. Věnovat stálou pozornost ediční činnosti JČSMF jako významnému prostředku rozvoje činnosti JČSMF.

8. Připravovat a publikovat články a informace, kterými by Jednota seznamovala veřejnost se svými úkoly a se svou činností.

9. Usilovat o zdokonalování činnosti JČSMF na všech dosavadních stupních a ve všech formách.

Program činnosti Jednoty slovenských matematiků a fyziků na roky 1981—1984

Zjazd Jednoty slovenských matematiků a fyziků konstatuje, že hlavní úlohy výtčené na zjazdu JSMF v roce 1972 v Měříně a znova zdůrazněné a doplněné na zjazdech JSMF v roce 1975 ve Vsetíně a v roce 1978 v Popradě Jednota slovenských matematiků a fyziků plní. Vo svojej činnosti sústredila úsilie na spoluprácu pri vytváraní predpokladov a podmienok pre úspešný rozvoj matematiky a fyziky a teórie vyučovania týchto disciplín, na šírenie poznatkov z matematiky a fyziky a poskytovanie po-

moci učiteľom v oblasti vyučovania matematiky a fyziky. JSMF bude v súlade so svojimi stanovami plniť úlohy určené pre ďalšie obdobie rozvoja našej socialistickej vlasti v roku 1981 zjazdom KSS a XVI. zjazdom KSČ. Cieľom tejto činnosti bude čo najviac prispievať k plneniu úloh vedeckotechnického rozvoja našej spoločnosti, ktorý považujeme za dôležitého činiteľa ďalšieho všestranného rozvoja vedy, techniky a ekonomiky.

Program JSMF na roky 1981 až 1984 vy-

chádza zo záverov XVI. zjazdu KSC, zjazdu KSS, smerníc SAV, stanov JSMF, dlhodobých zmlúv o spolupráci JSMF s inými organizáciami, ako aj návrhov sekcií, pobočiek a odborných skupín JSMF.

HLAVNÉ ÚLOHY JSMF

A. Vo vede a výskume:

1. JSMF ako vedecká spoločnosť pri SAV bude zameriavať svoju činnosť na pomoc pri všestrannom rozvoji matematiky a fyziky v súlade so súčasnými a perspektívnymi požiadavkami našej spoločnosti. Osobitnú pozornosť bude venovať aplikáciám vedných poznatkov z matematiky a fyziky v praxi.

2. Na úseku vedeckovýskumnej činnosti JSMF sa bude podieľať spolu so SAV, vysokými školami a ďalšími vedeckými a výskumnými pracoviskami na výchove a vzdelávaní mladých vedeckých a vedekopedagogických pracovníkov, bude dbať o zvyšovanie odbornej úrovne a informovanosti všetkých vedeckých pracovníkov. Naďalej bude udržiavať úzke vedecké styky s vedeckými spoločnosťami v zahraničí. Vynaloží úsilie o rozširovanie a skvalitnenie tejto spolupráce. JSMF bude pokračovať v poriadaní súťaží vedeckých prác z matematiky a fyziky, ktorých autori sú mladí vedeckí pracovníci.

3. JSMF bude pomáhať pri vytváraní priaznivých podmienok pre úspešné riešenie vedeckovýskumných úloh úzko spätých s rozvojom vedekotechnického pokroku, úloh štátneho plánu výskumu a plánu rozvoja ekonomických a sociálnych potrieb nášho štátu na 7. päťročnicu. Osobitnú pozornosť JSMF bude venovať kontaktom s pracoviskami aplikovaného výskumu a vývoja v priemysle. Bude rozširovať pre nich informácie o výsledkoch základného výskumu a prognózach ďalšieho rozvoja matematiky a fyziky s cieľom pomáhať im pri plnení výskumných programov a urýchľovaní prenosu vedeckých poznatkov do praxe.

Z týchto dôvodov bude JSMF naďalej získavať priemyselné podniky a iné organizácie s výskumnou základňou orientovanou na aplikácie matematiky a fyziky pre kolektívne členstvo v JSMF.

V tejto oblasti bude JSMF úzko spolupracovať s ČSVTS.

4. JSMF bude poriadat vedecké konferencie

s domácou a zahraničnou účasťou, letné školy, semináre a prednášky. Vynaloží úsilie na to, aby sa kvalita týchto podujatí neustále zvyšovala. Bude podporovať účasť svojich členov na týchto akciách.

B. V pedagogickej oblasti:

5. JSMF sa v ďalšom období sústreďí na plnenie úloh vyplývajúcich z realizácie projektu ďalšieho rozvoja československej výchovnovzdelávacej sústavy v oblasti vyučovania matematiky a fyziky. V súlade so zmluvou o spolupráci s MŠ SSR bude sa naďalej zúčastňovať prostredníctvom svojich členov na tvorbe učebných plánov, učebných osnov a učebníc z matematiky a fyziky pre základné, stredné a vysoké školy. JSMF sa bude prostredníctvom MŠ SSR podieľať na hodnotení vyučovacích výsledkov z matematiky a fyziky a navrhovať opatrenia na ich zlepšenie a odstraňovanie prípadných nedostatkov. Prehĺbi spoluprácu s organizáciami, ktoré koordinujú prestavbu vyučovania matematiky a fyziky na základných, stredných a vysokých školách. Osobitnú pozornosť bude venovať prestavbe vyučovania a jeho výsledkom na stredných odborných učilištiach a na odborných školách.

6. Systematickú pozornosť bude JSMF venovať skvalitňovaniu foriem a metód výučby matematiky a fyziky, racionalizácii a modernizácii vyučovania matematických a fyzikálnych disciplín na všetkých stupňoch a typoch škôl.

7. JSMF bude venovať pozornosť rozvoju vedných disciplín teórie vyučovania matematiky a teórie vyučovania fyziky a usilovať o uplatnenie nových poznatkov v pedagogickej praxi.

8. Pri plnení pedagogických úloh JSMF prehĺbi a skvalitní spoluprácu s ÚÚVVU v Bratislave, KPÚ a OPS na zabezpečenie prednáškovej činnosti, súvisiacej s prestavbou vyučovania matematiky a fyziky. V tomto smere bude orientovať aj činnosť klubov JSMF v okresných a krajských mestách. Prostredníctvom svojich sekcií bude spolupracovať pri tvorbe písomných a materiálnych pomôcok pre učiteľov a žiakov.

9. JSMF vynaloží úsilie na skvalitnenie úrovne časopisov Matematické obzory a Fyzikálne obzory. Prijme opatrenia, aby obidva časopisy vychádzali čo najpravideľnejšie.

10. Pri plnení pedagogických úloh v spolupráci so SZM a ROH bude JSMF podporovať nové formy práce s mládežou, ako sú matematické a fyzikálne pionierske tábory, súťaže, po-

moc vysokých škôl pri výchove talentovaných žiakov stredných škôl, korešpondenčný seminár a pod.

JSMF bude naďalej spolupracovať pri organizovaní a odbornom vedení matematickej olympiády a fyzikálnej olympiády. Bude podporovať rozvoj korešpondenčných súťaží a seminárov študentov stredných škôl.

C. Celospoločenské a vnútroorganizačné úlohy:

11. V ďalšom období bude JSMF venovať väčšiu pozornosť ideologickým a spoločenským problémom rozvoja matematicko-fyzikálnych vied a teórie ich vyučovania, hľadať cesty na zvýraznenie významu matematicko-fyzikálneho vzdelania v komunistickej výchove každého človeka, čím chce prispievať k prehĺbovaniu vedomia spoločnosti o širšom spoločenskom význame matematiky a fyziky.

12. V oblasti popularizácie matematiky a fyziky bude JSMF rozvíjať osvedčené formy práce

s mládežou, rozširovať publikačnú činnosť určenú pre širšiu verejnosť a v spolupráci so SAKS, SVTS, ROH — SV OZPŠV poriadat akcie, ktoré prispievajú k plneniu tejto úlohy.

JSMF bude vo väčšej miere ako doteraz využívať masovokomunikačné prostriedky pre propagáciu a popularizáciu svojej práce.

13. JSMF bude naďalej realizovať svoju prácu prostredníctvom pobočiek, sekcií a ich odborných skupín a komisií. Bude zlepšovať systém informovanosti členov o činnosti JSMF.

JSMF prehodnotí systém práce klubov a dôverníkov a urobí opatrenia na zlepšenie ich činnosti.

JSMF bude oceňovať angažovanú prácu svojich členov vyznamenaniami JSMF. Najaktívnejších členov bude navrhovať na ocenenie SLF a prostredníctvom MŠ SSR a ROH — SV OZPŠV na vyššie vyznamenania.

JSMF bude pri plnení svojich úloh úzko spolupracovať s JČSMF.

Usnesení celostátních sjezdů JČSMF a JSMF

Sjezdy

1. *přijímají závěry XVI. sjezdu KSČ jako zásadní směrnici pro rozvoj činnosti obou Jednot v dalším období a ukládají předsednictvům ÚV JČSMF a ÚV JSMF rozpracovat je na podmínky práce všech orgánů obou Jednot;*
2. *přijaly s povděkem pozdravné projevy sjezdových hostů člena prezidia ČSAV akademika Jindřicha Bačkovského, představitele MŠ ČSR prof. Ing. Aloise Hona, CSc., a předsedy komise prezidia ČSAV pro organizaci vědeckých společností člena korespondenta ČSAV Ladislava Štourače i pozdravný dopis předsedy ČSAV akademika Bohumila Kvasila a ukládají ÚV obou Jednot využít náměty v nich obsažené pro další činnost JČSMF a JSMF;*
3. *schvalují zprávy o činnosti a zprávy o hospodaření obou Jednot za období od sjezdu v r. 1978 v Popradu a na základě zpráv revizních komisí JČSMF a JSMF uděluji ÚV obou Jednot absolutorium. Odstupujícím ÚV JČSMF a JSMF vyslovují uznání a poděkování za úspěšnou a obětavou práci;*
4. *schvalují dosavadní výši členských příspěvků JČSMF 20,— Kčs ročně a sjednocení výše členských příspěvků pro studenty a důchodce na 2 Kčs ročně;*
5. *přijímají navržené programy činnosti obou Jednot, ukládají ÚV obou Jednot upravit a doplnit je podle připomínek a námětů z diskusí a takto doplněné je schvalují jako programy činnosti na další období. Současně ukládají ústředním výborům dát upravené texty všem orgánům obou Jednot do konce roku 1981;*
6. *schvalují „Rezoluci celostátních sjezdů JČSMF a JSMF k nebezpečí jaderné raketové války“ a ukládají ÚV obou Jednot zajistit její rozeslání masovým sdělovacím prostředkům k publikaci.*
7. *schvalují návrhy komisí pro vyznamenání obou Jednot a zvolily čestnými členy akademika Bohumila Kvasila, Stanislava Horáka, RNDr. Jana Kaczéra, DrSc., prof. RNDr. Miroslava Laitocha, CSc., Miroslava Voráčka, prof. RNDr. Štefana Veise, DrSc. in memoriam, člena korespondenta SAV a ČSAV Michala Greguše, doc. dr. Ladislava Mišíka, DrSc., a doc. dr. Ladislava Therna, CSc;*

- zvolily podle návrhu zasloužilé členy a udělily pedagogická vyznamenání, jakož i čestná uznání za obětavou a dobrovolnou práci v obou Jednotách;
8. zvolily předsedou JČSMF prof. RNDr. Ivana Úlehlu, DrSc., a předsedou JSMF člena korespondenta ČSAV a SAV Júlia Krempaského, zvolily nové ústřední výbory JČSMF a JSMF podle návrhů kandidátních komisí;
  9. s uspokojením konstatují, že sjezdová jednání byla dobře zabezpečena a vyjadřují organizačnímu výboru sjezdů v čele s dr. J. Holendou, výboru pobočky JČSMF v Plzni v čele s doc. dr. J. Klátilem a všem pracovníkům sekretariátů JČSMF a JSMF plné uznání a upřímné poděkování za obětavou a iniciativní práci. Stejně upřímné poděkování vyslovují za účinnou pomoc Vysoké škole strojní a elektrotechnické v Plzni, zejména rektoru členu korespondentu ČSAV Stanislavu Kubikovi. Poděkování patří i prof. Miloši Jelinkovi a doc. RNDr. Jánovi Pišútovi, CSc., za vzorné zpracování „Sjezdového sborníku 1981“.

Karlovy Vary 14. 10. 1981.

Uznesenia zjazdu JSMF konaného v Karlových Varoch v dňoch 12.—14. 10. 1981

Delegáti zjazdu si vypočuli správu o činnosti JSMF za obdobie 1978—1981, správu o hospodárení a správu revíznej komisie. Zjazd prerokoval a zhodnotil činnosť JSMF za posledné roky a vyjadril sa k mnohým otázkam súčasného rozvoja matematiky a fyziky a vyučovania matematiky a fyziky. Zjazd kladne hodnotil najmä doterajšiu spoluprácu s MŠ SSR a s vysokými školami.

Zjazd JSMF si uvedomuje zodpovednosť a z nej vyplývajúce úlohy JSMF pre ďalší rozvoj matematiky a fyziky v SSR. Programom svojej ďalšej činnosti sa v plnej miere hlási k iniciatívnemu plneniu záverov XVI. zjazdu KSČ a zjazdu KSS v oblasti svojho pôsobenia. JSMF v ďalšom období vynaloží úsilie pomáhať pri zabezpečovaní ďalšieho úspešného rozvoja matematiky a fyziky a vyučovania matematiky a fyziky, čím bude prispievať k plneniu úloh vedeckotechnického rozvoja, ktorý považuje za dôležitého činiteľa všestranného rozvoja vedy, techniky a ekonomiky našej socialistickej spoločnosti.

Zjazd JSMF kladne hodnotí prácu JSMF a konštatuje, že JSMF rovnomerne a vyvážené vo všetkých oblastiach svojej činnosti plnila úlohy, ktoré jej vyplývajú zo stanov, programu činnosti a uznesení prijatých zjazdom JSMF v roku 1978 v Poprade.

Zjazd JSMF udeľuje Ústrednému výboru JSMF absolútorium a vyjadruje poďakovanie funkcionárskemu aktívu JSMF za vykonanú prácu.

Zjazd JSMF schvaľuje:

1. správu o činnosti JSMF za obdobie 1978—1981,
2. správu o hospodárení JSMF za obdobie 1978—1981,
3. správu revíznej komisie k činnosti JSMF za hodnotené obdobie,
4. program činnosti JSMF na roky 1981—1984,
5. počty 26 volených členov ÚV JSMF a 2 členov revíznej komisie na roky 1981—1984,
6. rezolúciu JČSMF za odzbrojenie a proti jadrovému a raketovému zbrojeniu.

Zjazd JSMF odporučil podľa návrhu komisie pre vyznamenania udeliť titul „čestný člen“ prof. RNDr. Štefanovi Veisovi, DrSc. in memoriam, prof. RNDr. Michalovi Gregušovi, DrSc., členovi korešp., doc. RNDr. Ladislavovi Mišíkovi, Dr.Sc., a doc. RNDr. Ladislavovi Thernovi.

Zjazd JSMF odporučil udeliť titul „zaslúžilý člen“, pedagogické vyznamenanie a čestné uznanie členom JSMF podľa návrhu komisie pre vyznamenania.

Zjazd JSMF ukladá Ústrednému výboru JSMF:

1. rozpracovať program činnosti JSMF na roky 1981 až 1984 a uznesenia zjazdu do ročných plánov JSMF a zabezpečiť ich plnenie;

2. prerokovať v Predsednictve Ústredného výboru JSMF námety členov a orgánov JSMF z predzjazdovej a zjazdovej diskusie a uplatniť ich v ďalšej práci Jednoty;
3. ustanoviť komisiu pre posúdenie stanov JSMF vzhľadom na súčasné a perspektívne úlohy JSMF a v prípade potreby pripraviť návrhy na úpravu stanov a predložiť ich na schválenie nasledujúcemu zjazdu.

Zjazd zvolil:

1. Predsedu JSMF prof. RNDr. Júliusa Krempaského, Dr.Sc., čl. kor. ČSAV a SAV,
2. Ústredný výbor JSMF (pozri PMFA č. 3, str. 131),
3. Revíznú komisiu JSMF (pozri PMFA č. 3, str. 131).

Doplňk k seznamu členů předsednictva ÚV JČSMF — členové delegovaní JSMF (PMFA č. 3, str. 131):
RNDr. Ján Plesník, CSc.

Teória informácií a regionálna analýza

Ján Paulov, Bratislava

Úvod

Tento príspevok si kladie za cieľ stručne naznačiť niektoré možnosti použitia teórie informácií v regionálnej analýze, ktorá skúma priestorové (územné) usporiadanie ľudskej spoločnosti na regionálnej (oblastnej) úrovni. Vytýčený cieľ budeme sledovať na príklade použitia jedného zo základných pojmov teórie informácií – entropie pri modelovaní v regionálnej analýze.

Poznamenajme, že pojem entropie prekonal vo vede značný vývin. Jeho genéza úzko súvisí s formuláciou druhého termodynamického zákona. V termodynamike sa entropia chápe ako stavová funkcia systému, pre ktorú platí, že je a) jednoznačnou funkciou stavu systému, že je b) aditívnou funkciou, t.j. entropia zloženého systému sa rovná sume entropií jeho nezávislých častí a že c) pri ľubovoľne nekonečne malej zmene homogénneho systému spĺňa zmena entropie nasledovnú podmienku: $dS \geq dQ : T$, kde dS je úplný diferenciál entropie, dQ je množstvo tepla, ktoré systém obdržal a T je absolútna teplota systému, pri ktorej toto teplo obdržal. Pre izolovaný systém platí $dQ = 0$, takže $dS \geq 0$. Znamienko rovnosti platí pre reverzibilné, znamienko nerovnosti pre ireverzibilné procesy [1]. Druhý termodynamický zákon sa tak často nazýva i zákonom rastu entropie. V tomto kontexte sa entropia potom zvykne interpretovať ako miera degradácie energie vzhľadom na jej schopnosť konať mechanickú prácu [2].